

על קוצו של תיק בארכיון המדינה

כתב וערך: מיכה כרמון יולי 2022

אנו מזמינים אותך להעשיר את המידע

על הפריט/התיק הזה

ספרו לנו

רשימות רחל ינאית

מיקום פריט זה בקטלוג

תיק

מחאריך 30/04/1916 עד חאריך
31/07/1917

סוג התיק

תיק מסמכים **ארכיון המדינה**

תקופת החומר מ

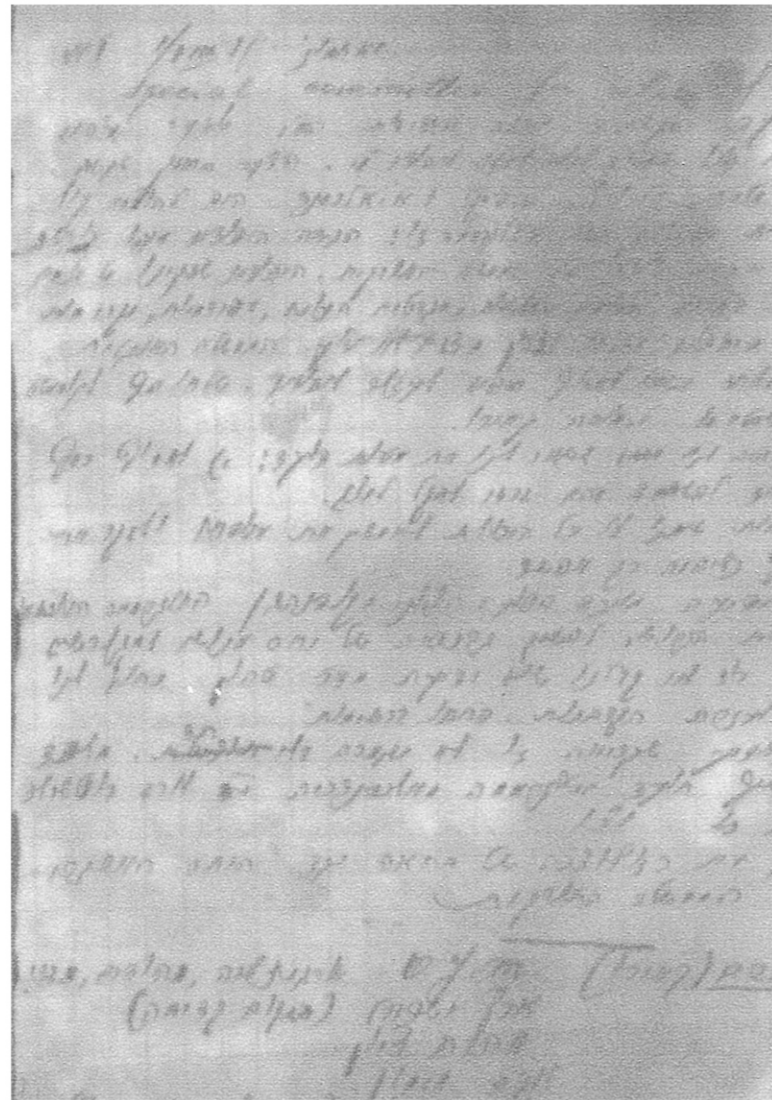
30/04/1916

תקופת החומר עד

31/07/1917

תיאור

רשימות מארכיון רחל ינאית בן-צבי ובהן תיאור
התארגנות יהדות מצרים והיהדות העולמית
לאחר "גירוש יפו" ו"גירוש תל אביב". בנוסף,
קיים גם פירוט על התארגנויות יהודיות בקהיר
וגם אירועים מרכזיים ביהדות העולם. כמו כן,
בתיק גלויה לרשימה בן נחום ששהתה ביפו בה
נכתב גם על פגיעת מחלת טיפוס הבהרות
בירושלים.



תיק מספר: פ-15/2083



"הארץ" הצילום: "הארץ" ברשימה של עופר אדרת 16 בינואר 2018

על קוצו של תיק בארכיון המדינה

כתב ועורך: מיכה כרמון יולי 2022

אנו מזמינים אותך להעשיר את המידע

על הפריט/התיק הזה

ספרו לנו

רשימות רחל ינאית

מיקום פריט זה בקטלוג

תיק

מחאריך 30/04/1916 עד מחאריך
31/07/1917

סוג התיק

תיק מסמכים **ארכיון המדינה**

תקופת החומר מ

30/04/1916

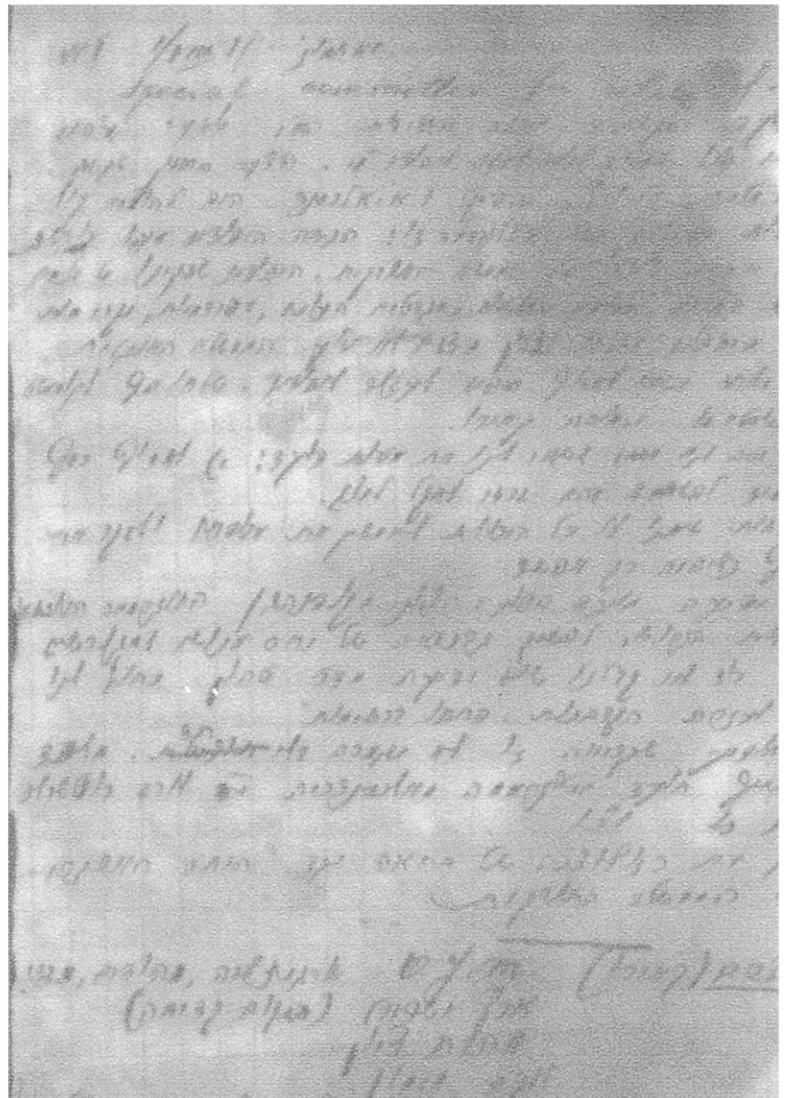
תקופת החומר עד

31/07/1917

תיאור

רשימות מארכיון רחל ינאית בן-צבי ובהן תיאור התארגנות יהדות מצרים והיהדות העולמית לאחר "גירוש יפו" ו"גירוש תל אביב". בנוסף, קיים גם פירוט על התארגנויות יהודיות בקהיר וגם אירועים מרכזיים ביהדות העולם. כמו כן, בחיק גלויה לרשימה בן נחום ששהתה ביפו בה נכתב גם על פגיעת מחלת טיפוס הבהרות בירושלים.

תיק מספר: פ-15/2083



תוכן העניינים

על קוצו של תיק בארכיון המדינה

1	השער הפנימי
3-2	תוכן העניינים
5-4	הנה הגענו עד הלום
9-6	הגלויה לרסיה בן נחום
11-10	זמן הגלויה
13-12	הערות לגלויה
19-14	טיפוס הבהרות
	התארגנות יהדות מצרים והיהדות העולמית
21-20	לאחר "גירוש יפו" ו"גירוש תל אביב"
31-22	בוועד העזרה לגולי ארץ ישראל
35-32	התארגנות יהודי קהיר לעזרה ולסעד
36	האגודות בקהיר
	ביהדות העולם
39-37	ועדת החקירה על התנהלות "משפט בייליס"
42-40	המדיניות הציונית
46-43	בעולם היהודי באמריקה
47	בקונגרס היהודי בסלוניקי
49-48	שיבת העם היהודי לארץ ישראל
50	קטע ממכתב איש צבא שנהרג
52-51	בסיכומו של החיבור

על קוצו של תיק בארכיון המדינה

באתי לברך את אתר ארכיון המדינה על הפרסום מדי חודש בחודשו של תיקים חדשים באתר הארכיון .

לאו מילתא זוטרתי היא .

נהפוך הוא , המדובר במאות ועד אלפים של תיקים וגם נענו להצעתי וחידשו את מה שהיה נהוג בעבר - הצגת התיקים החדשים לפיו של הרב בשנים בציר הזמן הוא המוצג - הראשון . למשל אם בגבורות שמונים שנה יקדים את עול הימים .

עיינתי בתיקים ואף למדתי :

שבשתא כיוון דעל על — דבר משובש , כיון שנכנס והשתרש...קשה להוציאו שוב .

הבחנתי בשגגות אחדות ואף תוקנו לעין המתבונן .

בהן תיק ובו תמונת דוד בן גוריון במרום שנותיו אבל ארכיון המדינה הגדיר את תקופת הצילום להיותו בן י"ד שנים .

בתיק נוסף על לוי אשכול משנת 1968 אבל תיאורו של התיק , לכאורה על ידי הארכיון לשנים 1930 – 1946 'ללמדנו' שכבר אז הייתה ממשלת ישראל ושריה .

על גבי תיק ובו לכאורה , מסמך משנת 1927 בעניין המצבה על קברו של עלי (הודפס 'עילי') בן – צבי ז"ל שנהרג במרץ 1948 בעוד הנחיית התיק לשנים שעלי עדיין ילד .

ביקשתי מהנהלת הארכיון : עין רואה ואוזן שומעת בטרם הדפסת השגגות . בתמורה זכיתי להצעה אלי - האזרח הוותיק שמעולם לא עבדתי בארכיון המדינה להיותי...המביא והמיידע "המוסר" על השגגות . הודיתי . אבל הדבר - נבצר ממני .

הנה הגענו עד הלום

תיק מספר פ – 2083/15 פורסם במאי 2022

תיאור החומר

רשימות מארכיון רחל ינאית בן – צבי ובהן תיאור התארגנות יהדות מצרים והיהדות... כמו כן בתיק גלויה לרסיה בן נחום ששהתה ביפו בה נכתב על פגיעת מחלת טיפוס הבהרות בירושלים .

תקופת החומר

תקופת החומר בתיק הוצגה בארבע גרסות שונות .

בתיק גם נרשם פתק בכתב יד . לא ברור על ידי מי ומתי ובו נכתב : 'גלויה מתלמידה של רחל בשם רחל בן נחום אל רסיה אחותה ביפו' . ייתכן ופתק זה הוא המקור לחלק מהשגיאות .

הגרסה הראשונה : לשנת 1940 .

השנייה : 30 באפריל 1916 .

השלישית : 19 באפריל 1917 . כתבו בארכיון ורק לכאורה כאילו גלויה של רחל ינאית בשם בן נחום אל רסיה אחותה (מה שלא עולה מהגלויה) .

הרביעית : מתאריך 30.4.1916 עד תאריך 30.7.1917

מצ"ב צילום - רשימות רחל ינאית .

השינויים בין הגרסה הראשונה 1940 (התאריך המשוער) לגרסות השנייה ועד הרביעית נעשו בעקבות הפניות החוזרות שלי . עדיין התיק לא הוצג לשנים 1916 – 1917 כפי שיעלה בדיון להלן .

אנו מזמינים אותך להעשיר את המידע
על הפריט/התיק הזה

ספרו לנו

רשימות רחל ינאית

מיקום פריט זה בקטלוג

תיק

מתאריך 30/04/1916 עד תאריך
31/07/1917

סוג התיק

תיק מסמכים

תקופת החומר מ

30/04/1916

תקופת החומר עד

31/07/1917

תיאור

רשימות מארכיון רחל ינאית בן-צבי ובהן תיאור
החארגנות יהדות מצרים והיהדות העולמית
לאחר "גירוש יפו" ו"גירוש חל אביב". בנוסף,
קיים גם פירוט על החארגנויות יהודיות בקהיר
וגם אירועים מרכזיים ביהדות העולם. כמו כן,
בתיק גלויה לרסיה בן נחום ששהתה ביפו בה
נכתב גם על פגיעה מחלת טיפוס הבהרות
בירושלים.

מספר תיק לציטוט

ISA-Privatecollections-
YanaitBenZvi-000xtbz

מיקום גוף יוצר

ארכיונים ואוספים אישיים/אוסף יד יצחק בן
צבי/אוסף יד יצחק בן צבי - ארכיון רחל
ינאית בן צבי

נושאים

יהדות מצרים, מחלוק

גופים

אוסף יד יצחק בן צבי - ארכיון רחל ינאית בן
צבי

אירועים

מלחמת העולם הראשונה, 1914 - 1918

אישים

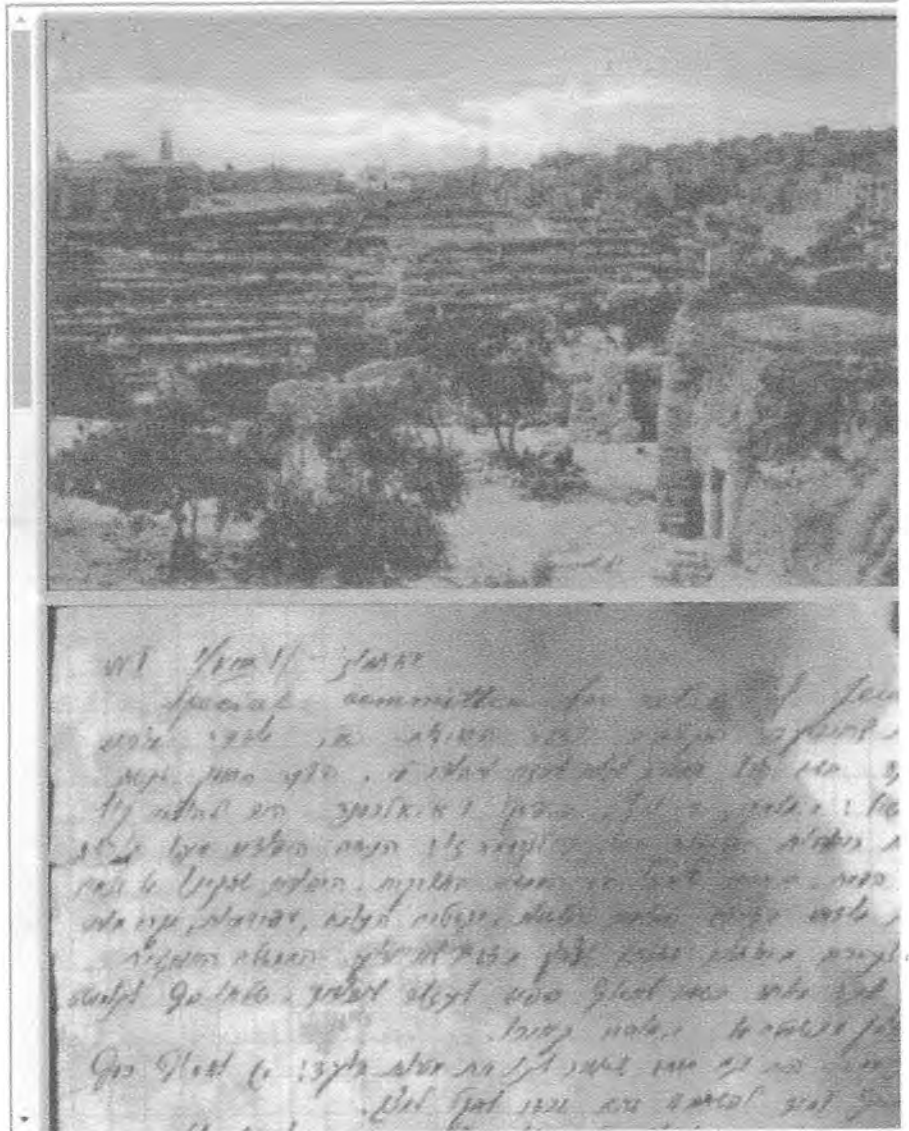
רחל ינאית בן-צבי (1886 - 1979), נחום
סוקולוב (1859 - 1936)

+ מידע נוסף

מסמכים בתיק

000xtbz-

5



הגלויה לרסיה

הנמענת : r . ben - nachum

יפו – תל אביב

רסיה היא בת בנימין ולאח בן נחום

לפי מפקד האוכלוסין יפו – תל אביב הראשון המנדטורי לשנת 1922 – 1923 (הפרטים הועברו על ידי ידידתנו צמרת אביבי) . בנימין בן נחום בן 60 ; לאה בת 55 ; רחל בת 24 ורסיה בת 20 .

בשנת המפקד היה בנימין מנהל מלון בן נחום בקומות השנייה והשלישית בשדרות רוטשילד 32 פינת אלנבי בבניין שנקרא "בית פכטר" (על שלמה פכטר נכתוב חיבור נוסף).

קודם לכן היה בנימין בעליו של מלון "גנוסר" – בית אכל ומלון פנסיון "מונטפיורי" ברחוב מונטיפיורי, שבחודש יולי בשנת 1922 עבר לבעלות צבי ציזלינג ושותפו .

בנימין בן נחום

היה לפי העיתונות היהודית ההיסטורית גם עסקן ציבורי בקהילת יהודי יפו בראשית שנות העשרים .



[\(/ui/catalog/auction/third-time/8079?lang=en\)](/ui/catalog/auction/third-time/8079?lang=en)

previous item [\(/ui/lotPage/source/catalog/auction/8079/lot/141527/לוידי\)](/ui/lotPage/source/catalog/auction/8079/lot/141527/לוידי)

n ► [\(/Ui/lotPage/source/catalog/auction/8079/lot/141529/בית-אביב-הוצאת-בית\)](/Ui/lotPage/source/catalog/auction/8079/lot/141529/בית-אביב-הוצאת-בית)

Sold for: \$25

Start price: \$20

Buyer's Premium: 20% More details

VAT: 17% On commission only

המלון בן נחום
תל אביב
שכונת רוטשילד 32
פיוף אדמה

Add to Wish List

Third time's terms and conditions

Contact Us [\(/ui/contact?lang=en\)](/ui/contact?lang=en)

Terms of service

Privacy policy

Cookies policy

Email:

info.il@bidspirit.com / <mailto:info.il@bidspirit.com>

By clicking "Accept All Cookies", you agree to the storing of cookies on your device to enhance site navigation, analyze site usage, and assist in our marketing efforts.

About [\(/ui/about?lang=en\)](/ui/about?lang=en)

Product [\(/ui/product?lang=en\)](/ui/product?lang=en)

Cookies Settings

Reject All

Accept All Cookies

Have something to sell? contact auction houses

7



האלוהים
 חסדו ה' תאמין
 ה' צדקו עם הצדק ה' תאמין
 יום א' כ"ב ניסן
 שנת ה' תרע"ה
 ה' - 30 באפריל 1915

הגלויה

יום א כ"ז בניסן

לפי הבנתי התאריך הוא יום ה - 30 באפריל 1916 ועל
כך בהמשך .

"רסיה חביבתי !

אתמול בערב בשעה השמינית קבלתי מכתבך . עד
כמה שמחתי לא במלוא המילים אוכל לתאר . זה כבר
כ - 7 חודשים שלא קבלתי ממך לא רק מכתב אלא גם
דרישת שלום לא . את כותבת שטיפוס - הקטמים ביפו,
אך אוכל להגיד לך כי לא נפוצה שם כמו אצלנו
בירושלים . כ - 50 איש ויותר מתים ביום אחד וכמה
חולים . הצעיר שגר אצלכם לוי , אביו חלה במחלה זו
ומת ביום השישי של חג הפסח .

מתי יפתחו את בית הספר עוד לא ידוע , הערב תהיה
אספת המורים והרופאים ואז נדע . ואת חדלת ללמד
בגימנסיה ואני כלל לא ידעתי . היי בריאה וחזקה
ודרישת שלום לכולם , חברתך הנאמנה לך תמיד
והמתגעגעת אחריך מאד . " החתימה : לא ברורה .

זמן הגלויה – האמירות המנחות

התאריך בגלויה :

יום א' כ"ז ניסן – רק על הצג

במחשב ולא בצילום המצורף הוא יום ה – 30 באפריל
שנת 1916 .

הובא לוח השנה ניסן ה'תרע"ו (אפריל – מאי 1916)

בגלויה הובא "ביום השישי של חג הפסח"

הוא יום ה – 23 באפריל 1916 .

בגלויה הובא "טיפוס הקטמים"

טיפוס הבהרות

'טיפוס זה כונה בעברית בתקופת מלחמת העולם

הראשונה גם טיפוס הכתמים או קדחת כתמים.'

בעמוד 146 ברשימה המלומדת של זלמן גרינברג :

"ממה מתו תושבי ירושלים בתקופת מלחמת העולם

הראשונה" פורסם ב'קתדרה' 165 בשנת תשע"ח .

'בשנת 1915 פחתה במידה רבה התחלואה בירושלים

ועד התגברותה מחדש באביב 1916' ברשימה ע' 149.

הבאנו לוח 3 : מספר מקרי המוות בקהילה היהודית
בירושלים בשנים 1910 – 1920 .

ראה לשנת 1916 - ז. גרינברג עמוד 135 .

אך כל השמות שעשו המחלות באי"י בשנת תרע"ה

(1915) היו כאין וכאפס לעומת השנה שלאחריה
שנת תרע"ו (1916) שבה נהפכה אי"י וביחוד ירושלים,
לבית - חולים גדול והתמותה גדלה בה באפן מבהיל
שלא היה כמוהו...עד כי נתקיים הפסוק : אין בית אשר
אין שם מת'.

א . אלמליח , בכרך השני של ספרו "ארץ - ישראל

וסוריה בימי מלחמת העולם'. ז. גרינברג בעמוד 152.

בגלויה

"מתי יפתחו את בית הספר עוד לא ידוע , הערב
תהיה אספת המורים והרופאים ואז נדע"

בעיתון 'החרות' מיום ה - 4 במאי 1916 עמוד 2

על דבר פתיחת בתי הספר'

ירושלים - כבוד ראש ההשכלה הודיע במכתבו לחכם
באשי בנוגע לפתיחת בתי הספר המקומיים כי בסבת
טיפוס הבהרות השוררת עתה בעיר קבלה תחנת
הבריאות אשר בירושלם החלטה שבתי - הספר יהיו
סגורים'.

הערות לגלויה

הניסוח "חברתך הנאמנה לך תמיד"
אינו מעיד שהכותבת היא אחותה של רסיה .

רסיה בשנת 1916 היא כנראה בת - 14
זאת על פי עדות מפקד יפו - תל אביב (1922-1923)
ייתכן והכותבת למדה קודם עם רסיה בירושלים .

אין עדות לכך שהשתיים היו תלמידותיה של רחל
ינאית.

תאריך הגלויה לדעתי וכאמור הוא :
יום ה - 30 בחודש אפריל בשנת 1916 .

הגלויה souvenir postcard
על הגב האחורי של הגלויה
תצלום אזור בית לחם (כמודפס על חזית הגלויה) .

ראשון	שני	שלישי	רביעי	חמישי	שישי	שבת
כ"ח 02 אפריל	כ"ט 03 אפריל	א' 04 אפריל ראש חודש	ב' 05 אפריל	ג' 06 אפריל	ד' 07 אפריל כניסת שבת: 18:43	ה' 08 אפריל צאת השבת: 19:42 מצורע
ו' 09 אפריל	ז' 10 אפריל	ח' 11 אפריל	ט' 12 אפריל	י' 13 אפריל	יא' 14 אפריל כניסת שבת: 18:48	י"ב 15 אפריל צאת השבת: 19:48 אחרי מות שבת הגדול
י"ג 16 אפריל	י"ד 17 אפריל ערב פסח כניסת החג: 18:50	ט"ו 18 אפריל פסח צאת החג: 19:50	ט"ז 19 אפריל א דחזה'מ	י"ז 20 אפריל ב דחזה'מ	י"ח 21 אפריל ג דחזה'מ כניסת שבת: 18:53	י"ט 22 אפריל ד דחזה'מ צאת השבת: 19:53 שבת חול המועד
כ' 23 אפריל ה דחזה'מ כניסת החג: 18:54	כ"א 24 אפריל שביעי של פסח צאת החג: 19:55	כ"ב 25 אפריל אסרו חג	כ"ג 26 אפריל	כ"ד 27 אפריל	כ"ה 28 אפריל כניסת שבת: 18:58	כ"ו 29 אפריל צאת השבת: 19:59 קדושים
כ"ז 30 אפריל	כ"ח 01 מאי	כ"ט 02 מאי	ל' 03 מאי ראש חודש	א' 04 מאי ראש חודש	ב' 05 מאי כניסת שבת: 19:03	ג' 06 מאי צאת השבת: 20:04 אמור

כ"ז ניסן תרע"ו
בוא יום ה' 30.4.1916

ממה מתו תושבי ירושלים בתקופת מלחמת העולם הראשונה?

זלמן גרינברג



14

בשאר שנות המלחמה יש הבדלים של מאות מקרי מוות בין נתוני הלוח העברי לאלה של הלוח האזרחי.

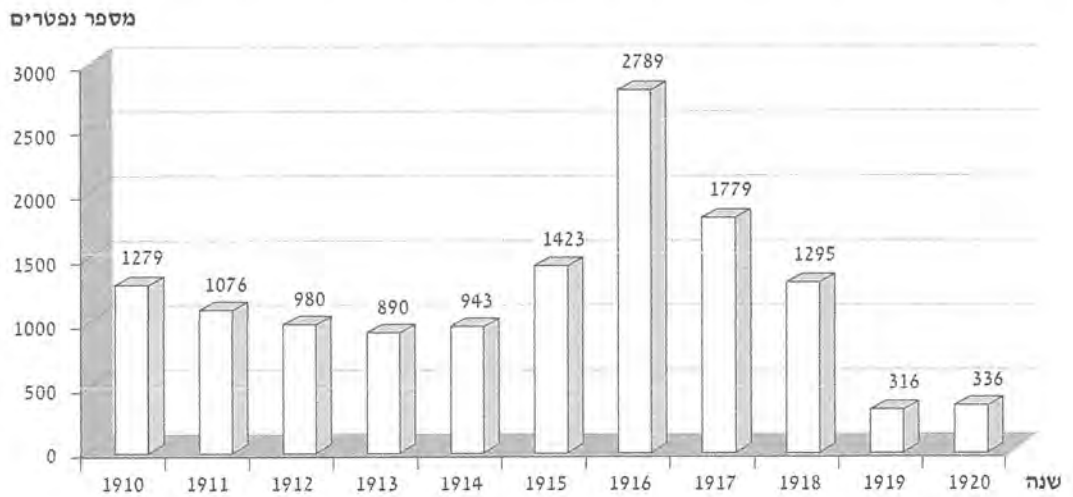
לוח 3: מספר מקרי המוות בקהילה היהודית בירושלים בשנים 1910-1920

שנה	ספרדים			אשכנזים 'פרושים'			סך הכול (ללא נפלים)	סך נפלים
	נפל	קטן	בוגר	נפל	קטן	בוגר		
1910	25	311	309	36	134	357	1,279	61
1911	15	185	284	25	91	285	1,076	40
1912	32	105	274	25	70	282	980	57
1913	9	128	271	34	65	238	890	43
1914	25	145	273	24	73	230	943	49
1915	28	185	413	16	73	357	1,423	44
1916	17	355	1,032	20	118	688	2,789	37
1917	15	151	612	12	113	528	1,779	27
1918	18	161	386	6	128	374	1,295	24
1919	14	75	98	12	27	71	316	26
1920	28	68	91	21	28	91	336	49

מקור הנתונים: פנקסי 'חברה קדישא אחידה לעדת הספרדים ובני עדות המזרח', 'חברה קדישא הראשית והכללית "פרושים" ו'חברה קדישא גחש"א "חסידים".'

תרשים 1: מספר מקרי המוות של יהודים בירושלים בשנים 1910-1920

(חברה קדישא אחידה לעדת הספרדים ובני עדות המזרח, 'חברה קדישא הראשית והכללית "פרושים" ו'חברה קדישא גחש"א "חסידים"; ללא נפלים)



מגפה נוספת, קצרת מופע אך קטלנית בהרבה, הייתה הכולרה, שפרצה בירושלים ביולי 1916. הופעת המגפה הייתה קשורה לתנועת כוחות צבא גדולים לקראת מתקפה נוספת באזור תעלת סואץ.²³ המגפה נמשכה כחמישה שבועות ובמהלכה מתו בעיר 140 בני אדם (לוח 7). למרות התקופה הקצרה של הופעת הכולרה בירושלים היא השאירה את חותמה גם ברומנים בני התקופה.²⁴ מעניינת ההמלצה שניתנה בעת המגפה להימנע מלחיצת ידיים. המלצה דומה מושמעת בימינו בעת התגברות מחלות שונות. וכך נכתב בעניין זה בעיתון 'החרות': 'אל תגעו ביד. – לפני זמן מה כתבתי כי עפ"י עצת הרופאים אין הושטת יד איש לחברו מתאימה לחוקי הבריאות ובפרט עתה שמחלת הכולרה שוררת בעיר. והנה עכשיו נדבקה בפקידות המנזל [תחנה] המקומי מודעה בשפות תורקית, גרמנית וצרפתית האומרת כי נגיעה ביד בעת דרישת השלום אינה לפי חקי הבריאות'.²⁵

שתי מחלות היו בעלות מופע מגפתי ארוך, שנמשך רוב חודשי המלחמה. שתיהן קשורות לכיני הגוף, המעבירות אותן (ראו במסגרת להלן). האחת היא טיפוס חוזר, שאובחנה בביקורי בית אצל מאות חולים. מרבית החולים לא אושפזו, מפני שהמחלה קלה יחסית והתמותה ממנה נמוכה.²⁶ המחלה האחרת, קדחת הבהרות, הייתה המחלה שפגעה בצורה הקשה ביותר, והמגפה שהייתה יותר מכל המחלות שהוזכרו עד כה יחד.

*** טיפוס הבהרות ***

טיפוס, טיפוס הבהרות, טיפוס כתמים, טיפוס הבטן, טיפוס חוזר, קדחת – ומה שביניהם
 במקורות העבריים מתקופת מלחמת העולם הראשונה ולאחריה, בכלל זה בספרות המדעית, יש אי בהירות באשר למונח טיפוס (Typhus), שמשמעו מחלת חום (קדחת) הגורמת לערפול בעברית נכללות במונח טיפוס שלוש מחלות, הדומות זו לזו בכמה מהתסמינים (סימפטומים), אך נבדלות בגורמים המחוללים אותן. אם אין פירוט קשה לדעת באיזו מן המחלות מדובר.

1. **טיפוס הבהרות** (Typhus fever, exanthematic typhus או Louse-borne epidemic typhus) – מחלה הנגרמת על ידי חיידק הריקציה (*Rickettsia prowazekii*), והמועברת על ידי כינת הגוף. המחלה גורמת לתמותה גבוהה. טיפוס זה כונה בעברית בתקופת מלחמת העולם הראשונה גם טיפוס הכתמים או קדחת כתמים. לעומת מחלות מגפתיות כמו דבר ואבעבועות שחורות, שתוארו כבר בימי קדם, התיאור הרפואי האמין הראשון של המחלה הוא משנת 1546. בשנת 1910 התגלה שהמחלה מועברת מאדם לאדם על

23 ד' בראל, רוח רעה: מגפות הכולרה והתפתחות הרפואה בארץ-ישראל בשלהי התקופה העות'מאנית, ירושלים תשע"א, עמ' 199.

24 א' ראובני, עדי-ירושלים: רומאן מימי מלחמת-העולם הראשונה, ירושלים 1987, עמ' 360, 365-366; על טיפוס וכינים ראו: שם, עמ' 182, 339, 373-374 ועוד.

25 מ' קרמר, 'חדשות היום', החרות, ח' באב תרע"ו (7 באוגוסט 1916), עמ' 2.

26 בארבע שנות המלחמה אושפזו בבית החולים 'שערי צדק' 112 חולים בטיפוס חוזר, ו-5 מהם נפטרו.

ידי הכינה. המחולל זוהה לראשונה בשנת 1916, ובאותה שנה תוארה שיטה לאבחון אמין של המחלה. שיטת האבחון קרויה על שם שני הרופאים האוסטרים שפיתחו אותה, וייל-פליקס. ד"ר ארתור פליקס (1887-1956) עלה לישראל בשנת 1920 וגקבר בבית העלמין 'טרומפלדור' בתל אביב. מחלה זו פגעה באנשים במחנות הריכוז וההשמדה במלחמת העולם השנייה.²⁷ טיפוס זה הוא אחד מגורמי המגפות המפורסמים בהיסטוריה האנושית. טיפוס הבהרות הוא מחלת חום ופריחה, המופיעה תחילה באזור החזה והבטן ומתפשטת לגפיים. מהופעת החום המחלה נמשכת כשבועיים עד שלושה. שיעורי התמותה בתקופה שקדמה לגילוי האנטיביוטיקה היו גבוהים מאוד – 10-40 אחוזים. בקרב ילדים עד גיל חמש עשרה המחלה מתונה יחסית והתמותה ממנה נמוכה. שיעורי התמותה עולים עם הגיל. בגילים עשרים-ארבעים התמותה בקרב גברים גבוהה מזו שבקרב נשים. המחלה שכיחה יותר בחודשי השנה הקרים. המחלה מכונה גם טיפוס (קדחת) הרעב, טיפוס המלחמה או טיפוס המחנות ובתי הסוהר, בגלל הופעתה בעתות משבר ובמקומות צפופי אוכלוסייה. שיעורי התחלואה והתמותה גבוהים בקרב סגל רפואי, רופאים ואחיות המטפלים בחולים ובקרב אסירים בבתי כלא.

2. טיפוס חוזר – מחלה דומה מאוד לקדחת המערות, נגרמת על ידי חיידק הבורליה (*Borrelia recurrentis*) ומועברת אף היא על ידי כיני גוף. מחלת הטיפוס החוזר כונתה גם קדחת חוזרת, והיא הופיעה בארץ בתקופת מלחמת העולם הראשונה במקביל למגפה הגדולה של טיפוס הבהרות. התמותה ממנה, גם ללא טיפול, הייתה נמוכה יחסית.
3. טיפוס הבטן או טיפואיד – מחלה הנגרמת על ידי חיידק הסלמונלה (*Salmonella typhi*). בתקופה שלאחר קום המדינה כשדובר על טיפוס התכוונו למחלה זו. לעירוב המונחים מוסיפה העובדה שטיפוס כתמים או קדחת כתמים הוא היום שמה של מחלה הנגרמת על ידי מין ריקציה אחר (*Rickettsia conori*), והמועברת על ידי קרצייה ולא על ידי כינה.²⁸

טיפוס הבהרות והמלריה היו המחלות השכיחות ביותר בארץ ישראל בתקופת המלחמה. בירושלים הטיפוס היה ללא ספק המחלה הקטלנית ביותר. עם זה המחלה לא הייתה שכיחה בירושלים או בארץ ישראל לפני המלחמה. בהופעותיה הבודדות היא התפרצה בעיקר בבתי הסוהר. על מגפה כזו בירושלים ובחברון בשנת 1913 כתב הרופא הסקוטי צ'ארלס הנרי קורבט (*Corbett*), שעבד בבית החולים האנגליקני בירושלים.²⁹ מאמרו פורסם במאי 1915, כאשר כבר נודע על מגפת הטיפוס

27 הועלתה טענה שהרעיון הזוועתי של תאי הגזים להשמדה המונית נבע מהשימוש בקרונות רכבת לחיטוי במלחמת העולם הראשונה. ראו: F. Berg, 'The German Delousing Chambers', *JHR*, 7, 1 (1986), p. 73.

28 הזמר מאיר אריאל נפטר ממחלה זו בשנת 1999.

29 C.H. Corbett, 'Typhus Fever in Palestine, 1913-14', *BMJ*, 2838 (22 May 1915), pp. 887-888.

דלקת-הטעיס. הקרחת מתסדה משבעה עד אחד ועשרים יום ולפעמים גם יותר. אם אין להסתלה הזו לטות הנצאות, אז יאריך הזמן טרם ישוב החולה לאיתנו וצריך שפירת יתרה שלא תשוב לו סתלחו.

(סוף יבוא) **מנדל סרמר.**

נצירה על פי רוב בכני החולים הלואים טפה לשת, באניות, בכרי האסורים, בעורות הכאות בשעוק ספני האוויר ובעורות גדולות בלאות אדם רב, כבבאות הצרים והסתופים וביחוד בסקסות אשר היו שם סערכות קרב וסלחם, והללים רבים נקברו שמה, גם בסקסות אשר גם רבים שפשו אותם, ובגנים המינחים שם כגדים רבים כלתי נקיים ומאנשים תולים, שהארס היוצא סכגדים כאלה ססוכן הוא יותר מהארס היוצא מהאנשים עצמם. כן הוכל להיות סבת הסתלה הזו אכילת מאכלים נפסדים וכיחוד דנים סרוחים ושחית מים פרוחים ודומיהם. על כן עלי-פירוב נראית הסתלה הזו בעת הרעבין וכשנה בצורת ובפרט אצל דלת העם.

כל הרכיבים השונים שזכרנו מולידים אדם, ביחוד בתוך האוויר, וזוא החומר הארסי המיוחד ל פ י פ ו ס ה כ ת מ י ס הסתדבק לנף באופן גורא סאר.

חומר הארסי הזה נכדל הכדל עצמי מתחבר הרע הססכב אז סתלה טיפוס הכסן, ויסכנה הכרובה בעקבו איננה גדולה כלי-כך כמו טיפוס הכסן רק יש לחומר טיפוס הכת מ י ס מגילה טיחרה טיזה סאר. יוכל להיות לפעמים שיתחזה חומר הזה בתוך אייר הטקוס שעקובצים בו אנשים הרבה סבלי שידבק אף באחד סתה, בעד שיתדבק באיש כרוא הסתדבק אליו.

לפעמים רבות קרה אשר שבויים רבים שויצאו טביה-בלאם בערת דך עיר אחרת הטיעו את החומר הארסי ליושביה סבלי היות אף אחד מהשבויים הלה כסתלה זו.

יש אנשים העלולים לקבלת רחומר הארסי הזו יותר סאנשים אחרים. ולפעמים החוקים והבריאים כויתר הדבק בהם הסתלה יותר סכאנשים רפויים וחלשים.

החום עיור סאר להתחזות הסתלה הזו ולהפשטותה. האנשים בעלי חום רב סטבעם עלולים לקבלתה יותר סבעלי חום קר. ועל כן צריך להזהר סאר שלא להשקית את החולה כסתלה זו שום ססקה מוליד חום וססכב זעה. ואך כסלות היא סצר אותם האנשים שססידים לעשות כל מיני ההבילות לחויע אז החולה חזר, וניהפך חוא: דק מים קיים יוכלו לחויעל כות.

ואלה הם סימני הסתלה הזו: רפיון גדול בכל הגברים, חדופק פיעם כחוקה, חום גדול אשר ינדל וירבה כחניה איש ידו על עור כשרו, החולה סרנוש רנש כוית ודקירה בסקים הנונעה. וזהו הסימן היותר מוכהק ל פ י פ ו ס ה כ ת מ י ס. נשימתו סעלה צחנה, חזעת שלו חוא שסנה וססיתת ולא חיטב לו כלל. מי רגליו ססראז כחה ולפעמים שחור. שישול גדול וססרד כלי דעת החולה, גוילה דם סן האף וגם מי היגלים ונקבים גדולים; כחמים אדומים קטנים (כחמים הנעשים סעקצית הפיעישים) על עור כשרו. לפי כבינה חיה אלה תקרא הסתלה חוו בשם פ י פ ו ס ה כ ת מ י ס. הנצאות הסתלה הזו כלתי גודעות כראש, סקירה רבים ושונים, בלי סדר ובאין זמן קצוב, כבוא איש כרוא בסקים שיאוויר בו נפסד וסעופש אז ירגיש עקיצה מיוחדת כענינו ופעם סזי על לשונו. אחד כן יחעורר כאכ כראשו ונטיה לשנה וכל זאת לא יוכל לישון כסנוחה. רק הלוטות ובעתוחו וגם חוקיצת קרובה למצב השנה, מאכל התעב נפשו ובאכלו יקיאנו. עוד כשרו יכש זקר, סניו וחורו ורפיון גדול ככל אכריו. סצב זה יתסרד ימים אחרים, ולפעמים וזיע וחיטב וישוב לאיתנו סתאם, אך עלי-פירוב יפיון חום גדול אחרי הסמנים חיל ותחולה נעצב סאר ולבו איטר לו כו סתלה עוח התקפזו כותרה.

כראשית נראית תקרתה בקור גדול המתסרד שחום עשרת שעות רצופות. אחרי הקור יבא חום גדול ססעורב לפעמים כקור. כחיות החולה כמצב זה יתעלף סעת לעת, ורמינו ינדל סאר. וחוו נכאה וכל קרבו יתחילו ובאחרונה סתראים כל סראות הטיפוס בתקסם ועזים באופן גורא. שניו סעופות כליחה סרוחה אדסרפת, זאנו ששחנות סאר וסדכר כלא סרדים סמר יום וזילה זאוינו יודע בעצמו כחשיבו לפעמים כשיכות נכונות על השאלות שישאלוהו. לפנים רבות יתחברו לסימנים חחם גם סימני פ י פ ו ס ה כ ת מ י ס, וכים יחד סרכים השלשול הסחילש את הנף סאר וסכנה קרובה לכוא שסתחבר

מחרת טיפוס הכתמים.

אדיר רוסאם הסוכקים סרסם בספר, ררכו הרסוא" סאטר כשוב עיר טיפוס הכתמים, ולסנן ידע הקלה סתויה של סתלה זו כרי להסטר ססניה, חנו סספר אותו להקרוסם:

סבות הסתלה הנוראח חואת היא אויר חם סאר ורסוב שנהפעש עיי חמיים גרבקים רכים וצוננים. ספני זו רואים אנתנו אז הסתלה חוו



"הקדמה" 4 מאי 1916 עמוד 2

ירושלם.

ע"ד פתיחת בתי הספר. — כבוד רשעת כ"י, מנחל סקירות-החשכלה (מערף) בעירנו שלח אתמול מכתב רשמי לס"מ החפ"ס באשי ר' נסים דאנון בנוגע לשאלת פתיחת בתי הספר המקומיים.

כבוד ראש החשכלה מודיע בסכתנו זה כי בסבת המחלה טפוס הכתרות השוררת עתה בעיר קבלה החנת-הכריאות הצבאית אשר בירושלים החלטה, שבתי-הספר יהיו סגורים.

אירונים בירושלים. — ביום הרביעי לפני הצחרים היפיעו בשמי עירנו שני אירונים נרמנים שהגיעו מבאר שבע. האירונים הסתובבו מעל העיר פעמים אחדות ואחרי כן נעלמו.

חדשות היום.

עיד הכפר השני. — מטקום רשמי נודע לי שכל אלה שרוצים לשלם כפר עבודה הצבא השני — שלשים לירת תורקית — יש להם זמן לשלם עד שבעה מאים 1882 — י"ז אייר תרע"ו — היינו עוד זמן של שבוע עשר יום. ובאלו הימים יפרסמו זה באופן רשמי לחקל.

שנת 1814. — יצאה אירדת מלכותית ונתפרסמה כעתונים הרשמיים בקושטא לאמר כי המועיניה של הנולדים בשנת 1814 צריכה לחגוג עד חודש אנוסטוס 1882.

מנדל קרמר.

התארגנות יהדות מצרים והיהדות העולמית
לאחר "גירוש יפו" ו"גירוש תל אביב"

התארגנויות יהודיות בקהיר
ואירועים מרכזיים ביהדות העולם

העמודים 5 – 6 על הצג .

התכנים אינם קשורים ולא המשך של "הגלויה
לרסיה" למעט הרצף לשנת 1917 .
הבאתי את הנושאים העיקריים .

עמוד 5

יא תמוז .

השנה כנראה תרע"ז ביום ה – 1 ביולי 1917

special committee for reley on palesti

תיכף אחרי שהידיעה המעציבה בדבר הרדיפות
בארץ ישראל נודעה במצרים נוסד שם ועד בשם
הנ"ל במטרה להיות לעזר ליהודי ארץ ישראל .
הצעד הראשון שעשה הועד שחבריו א . מוסרי ;

ד"ר ויץ ; פ . פסקל ; א . אלכסנד (כנראה
אלכסנדר) היה להוציא קול קורא לעדות
היהודיות אל קצות תבל בטלגרמה זו ! העדה
היהודית מיפו גורשה לצפון בזמן הפסח. בתים
שודדו ע"י הממשלה התורקית. היהודים שהגנו
על עצמם נחלו . אלפים נודדו בדרכים אלפים
במושבות . מגדילים העוני, אפידמיות , מקרי מות
ורעב . הרבה צעירים מירושלים נשלחו לצפון
מצבם לא ידוע . הממשלה האנגלית מסדרת כאן
ועד מיוחד בשביל לאסוף כספים ליהודים . שלחו
כסף לקומיטט ע"ש פרופ . ויצמן מנשסטר או י .
מוסרי קאירו.

מצורפים :

התארגנות יהדות מצרים והאגודות בקהיר - לפי
צילום עמוד 5 על הצג) .

קובץ : פליטים מארץ - ישראל במצרים -
אלכסנדריה בימי מלחמת העולם הראשונה -
1916 צילום . מקור הארכיון הציוני המרכזי.
פליטי ארץ ישראל באלכסנדריה מצרים - פרסום
של עיל"ם .

גירוש יפו (1914) ; גירוש תל אביב (אביב
1917) - ויקיפדיה .

בוועד העזרה לגולי ארץ ישראל

על אלברט מוסרי - ויקיפדיה

על נפתלי וייץ - ויקיפדיה

על פרץ פסקל - ויקיפדיה

על מזל מוצרי מהרשימה "ישראל" במצרים, איל קרן

"עתמול" 265 נובמבר 2019 עמוד 21

ועל "צופיות ציון" בעמוד 22.

על חיים ויצמן ברשימה לעיל:

"שלחו כסף לקומיטט ע"ש פרופ. ויצמן מנשסטר"

חיים ויצמן - ויקיפדיה

הסעיף: בלונדון, 1915 - 1917

אחרי תקופת מנצ'סטר (1904 - 1915).

הערה מנחה:

הצו לגירוש תל - אביב הובא לפני פרנסי השכונה

בערב פסח תרע"ז, 6 באפריל 1917.

בהתארגנות של יהדות מצרים הובא לעיל בעמוד 5

"העדה היהודית מיפו גורשה לצפון בזמן הפסח".

רשמנו לפי:

יא תמוז כנראה תרע"ז הוא יום ה - 1 ביולי בשנת

1917.

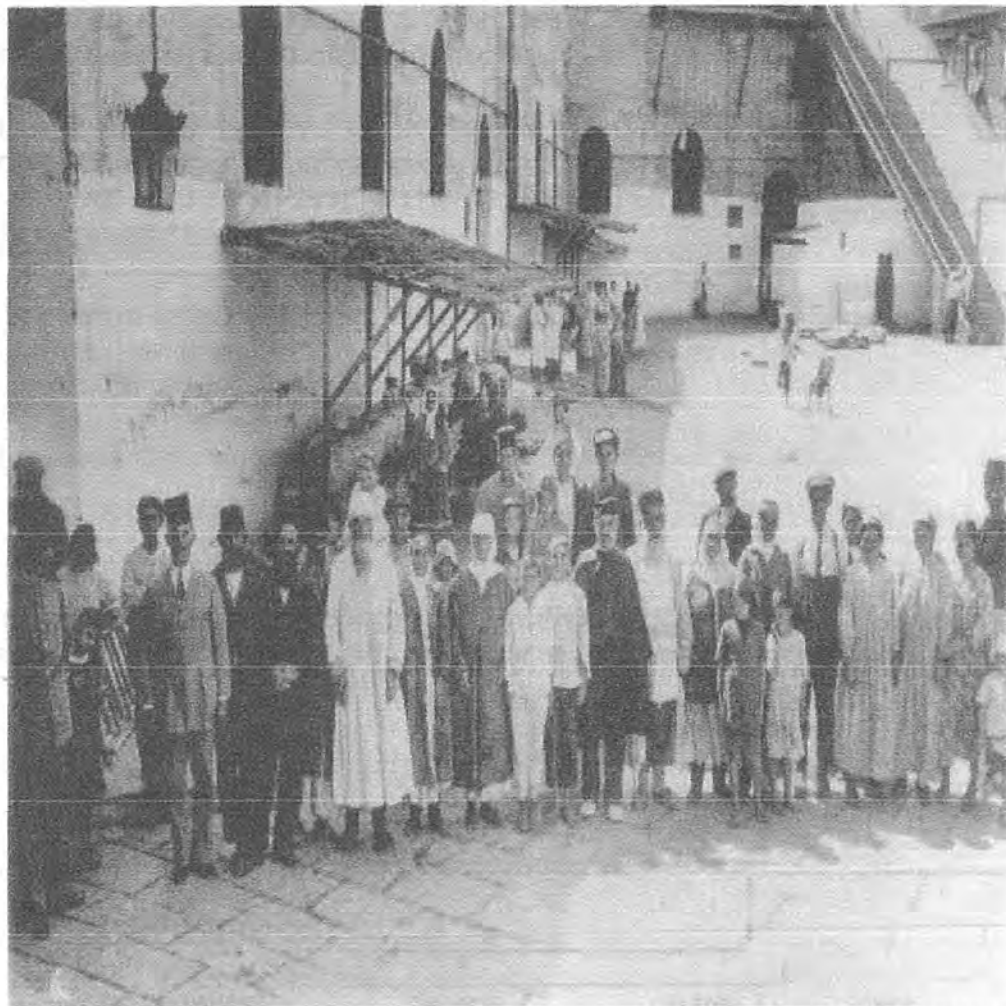
Special committee for relief of Jews in Poland
 was established in 1941. It was composed of
 representatives of the Jewish community in
 London and the United States. The committee
 was authorized to raise funds and to
 coordinate relief efforts for Jews in
 Poland. The committee's work was
 hampered by the fact that the British
 government was reluctant to provide
 visas for Jews to enter the United States.
 The committee's efforts were limited to
 providing food, clothing, and other
 necessities for Jews in Poland. The
 committee's work was a testament to the
 humanitarian spirit of the Jewish community
 in London and the United States.

(Lionel Lincoln)
 Chairman
 (Lionel Lincoln)
 Secretary

2083/15 - 2
 תיק מס' 2083
 ארכיון המדינה
 חשבון 5872



קובץ פליטים מארץ - ישראל במצרים (אלכסנדריה) בימי מלחמת העולם הראשונה (1916) .--PHG 1020180.png



אין גרסה ברזולוציה גבוהה יותר.
< ImageMapEdit

פליטים מארץ - ישראל במצרים (אלכסנדריה) בימי מלחמת העולם הראשונה (1916) .--PHG-1020180.png
(image/png :MIME סוג, 269 קילובייטים, גודל הקובץ: 500 × 500 פיקסלים)

פתיחה במציג המדיה

זהו קובץ שמקורו במיזם ויקישיתוף. תיאורו בדף תיאור הקובץ המקורי (בעברית) מוצג למטה.

תקציר

תיאור	עברית: פליטים מארץ - ישראל במצרים (אלכסנדריה) בימי מלחמת העולם הראשונה, (1916)
תאריך יצירה	1916
מקור	עברית: הארכיון הציוני המרכזי
יוצר	עברית: הארכיון הציוני המרכזי

בין 19- בדצמבר 1914 לבין ה-23 בספטמבר 1915, מצאו מקלט באלכסנדריה 11,277 פליטים ארץ-ישראלים.

קצו כאן לחיפוש ברשומות ארץ ישראל

אז תחילת מלחמת העולם ה-1 הייתה ארץ ישראל מנותקת משאר העולם. בעקבות מפלת התורכים בחזית הרוסית. מיום ליום הורע מצבם של יהודי א". יהודים רבים מתו מרעב וממחלות. יתר על כן. כ-11,000 יהודים בעלי נתיבות זרה (לא תורכית) גורשו מא". המקום הקרוב ביותר בו יכלו למצוא מקלט היה אלכסנדריה.

ב-1 בדצמבר 1914 ביקש מר פטרוף, קונסול האימפריה הרוסית, ממר אידלביץ להודיע מיד לחברי הקהילה היהודית של אלכסנדריה, כי זה עתה הגיעה האוניה האיטלקית "פיורינו" מיפו אל נמל פורט סעיד ועליה 688 פליטים יהודים בעלי נתיבות רוסית. הקונסול ביקש מהקהילה לטפל בפליטים אלה.

מיד אורגנה הירידה מן האוניה תוך כדי דאגה וטיפול בענייני המכס ולאחר מכן בסידור מקומות לינה, בהספקת מזון ובאיסוף תרומות. בימים הראשונים שוכנו הפליטים בכ-40 בתי מלון. בין ה-19 בדצמבר 1914 לבין ה-23 בספטמבר 1915 מצאו מקלט באלכסנדריה 11,277 פליטים. ממשלת מצרים עזרה מאוד. בעיקר בשיכון הפליטים. הואיל ורשימות שמות הפליטים לא נערכו באופן שיטתי, הפרטים האישיים משתנים מרשימה לרשימה.

כל הזכויות שמורות לעיל"ם | נבנה ע"י תנופה בניית אתרים לעסקים

פייסבוק ערוץ הוידאו של עיל"ם אימייל

איתם 2017

גירוש יפו (1914)

גירוש יפו היה אירוע בתקופת מלחמת העולם הראשונה, בו גורשו מיפו למצרים יהודים בעלי אזרחות רוסית.

תוכן עניינים

[הגירוש](#)

[תוצאות](#)

[ראו גם](#)

[קישורים חיצוניים](#)

[הערות שוליים](#)

הגירוש

בחורף 1914 פרסם ג'מאל פחה, המפקד הצבאי העליון בחזית ארץ-ישראל וסוריה מטעם השלטונות העות'מאניים, צו לגירושם של נתיני רוסיה למצרים.

מושל יפו, בהאא א-דין, ניצל את עגינתה של האוניה האיטלקית "פלוריו" בנמל יפו, ובצהרי 17 בדצמבר, נר חמישי של חנוכה^[1], (שכונה מאז "יום חמישי השחור") פשטו שוטרים וחיילים על רחובות יפו ותל אביב וחטפו כ-700 נפש - גברים, נשים וטף. רבים הופרדו ממשפחותיהם ומרכושם. פרטי הנחטפים תועדו ב"פנקס המגורשים" (המצוי בארכיון הציוני). החטופים הועלו בכוח על סירות שהובילו אותם אל האוניה, שם נבזזו מהם כסף וחפצי ערך שהיו ברשותם בטענה שעליהם לממן את הנסיעה, ובשעות הערב הפליגה האוניה לאלכסנדריה.

משה סמילנסקי תיאר את האירוע:

”

עד הערב נאספו על חוף היס מאות אנשים, אבות בלי בנים, בניס בלי אבות, בעלים בלי נשיהם, ונשים בלי בעליהן, מן החוף עלו צעקות ויללות והעלבון עולה על הכאב, את המון הנתפסים שמו צפופים כדגים מלוחים בסירות משא וישלחום אל האנייה.

ביישוב השתררה בהלה עצומה. כשלושים עסקני ציבור מיפו ומירושלים חתמו על עצומה שנשלחה לשער העליון בקושטא, ובה דרישה לעצור מיד את הגירוש ואף לפטר את מושל יפו. בסופו של דבר נכנע השער העליון ללחצים וציווה על ביטול פקודת הגירוש, אך המגורשים לא הוחזרו לארץ.

תוצאות

במצרים הוקם "ועד העזרה לגולי ארץ ישראל וסוריה", שתמך במגורשים. השלטון הבריטי במצרים שיכן את הפליטים במתקנים כגון ורדיאן וגבארי, שם התאפשרו חיי קהילה עם מסגרות תרבותיות וחינוכיות.

התוצאה הישירה של גירוש יפו הייתה התעת'מנות של למעלה מ-15,000 איש שבקשו בדרך זו למנוע את גירושם מהארץ בעתיד, ובמקביל עזיבה של למעלה מ-10,000 איש שיצאו מן הארץ מיוזמתם. ביזמת השגריר האמריקאי בקושטא, הנרי מורגנטאו, שוגרה לארץ אניית המלחמה האמריקנית "טנסי", כדי לסייע בפינוי היהודים המבקשים לצאת. האוניה נסעה הלך ושוב בין יפו לאלכסנדריה, והעבירה אלפים למצרים.



פליטים מארץ-ישראל מגיעים באניה האמריקאית "טנסי" למצרים, 1915



פליטים מארץ-ישראל על סיפון האוניה "טנסי", 1915
 יהודים מארץ-ישראל בחברת ז'בוטינסקי
 באלכסנדריה בארץ-ישראל, 1915
 ינואר 1915



פליטים מארץ-ישראל באלכסנדריה, 1916
 פליטים מארץ-ישראל באלכסנדריה, 1916
 בית הספר הגולה של פליטים מארץ-ישראל
 "מיס לנדאו" במצרים, 1915
 בית חולים לפליטים מארץ ישראל במצרים - המחלקה לילדים, 1915

ראו גם

• גירוש תל אביב

קישורים חיצוניים



1917

גירוש תל אביב



ג'מאל פאשה - המושל הטורקי שיזם את הגירוש

גירוש תל אביב היה אירוע בתולדות היישוב בתקופת מלחמת העולם הראשונה. באביב 1917 הוציאו השלטונות העות'מאניים צו גירוש כולל לתושבי העיר יפו והשכונה תל אביב, אולם למעשה הוא נאכף בעיקר כלפי יהודים. העות'מאניים הסבירו את דרישתם לפינוי התושבים, כדי להגן עליהם מפני פגיעת האויב בדרך הים, ובעקיפין טענו כי התושבים היהודים עלולים לבגוד ולסייע לחדירת האויב. הצו לגירוש תל אביב הובא לפני פרנסי השכונה בערב פסח תרע"ז, 6 באפריל 1917^[דרוש מקור]. חתם עליו אחמד ג'מאל פאשה, המושל הצבאי של ארץ ישראל בימי מלחמת העולם הראשונה.

תושבי תל אביב ויפו היהודים ארגנו את "ועד ההגירה" בראשותם של מאיר דיזנגוף ומנחם יצחק קליונר (חברי הוועד הנוספים היו: שמעון רוקח, אברהם ישראל לב (1866–1921), שמואל אשכנזי, י"ד הורוביץ ובצלאל יפה), והם דאגו לבואם של תושבי מושבות הגליל וצפון הארץ, אשר הגיעו לתל אביב עם עגלותיהם והובילו את המגורשים למקומות יישוב חדשים.

כ-10,000 גולים (לפי אומדנים אחרים עד 5,000) יצאו מתל אביב אל רחבי הארץ, והעיר התרוקנה מתושביה, מלבד כמנין שומרים מבני השכונה שנקראו "הקבוצה היפואית". הגולים נדדו לירושלים, למושבות במרכז הארץ (פתח תקווה וכפר סבא) ובצפונה, שם התפזרו בין מושבות הגליל התחתון, בזכרון יעקב, טבריה ובצפת. בתי היהודים ורכושם בעיר הנטושה נשמרו ברשות השלטונות על ידי קומץ שומרים יהודים^[1] וכמו כן שחרר ג'מאל פאשה שני רופאים יהודים שהצטרפו לשניים הקיימים על מנת לטפל בגולים.^[2] למרות זאת סבלו המגורשים מרעב וממחלות וחלקם מתו בעת גלותם. רק לאחר כיבוש חלקה הצפוני של הארץ בידי הבריטים בסוף שנת 1918 ניתן לגולים לשוב לבתיהם.

הרקע והסיבות לגירוש

תקופת מלחמת העולם הראשונה בארץ ישראל הייתה תקופה קשה בתולדות היישוב היהודי.

עם פרוץ המלחמה נאלצו תושבי הארץ בעלי נתינות זרה להחליט האם להתעת'מנן. התעת'מנות פירושה היה גיוס חובה לצבא העות'מאני; אי-התעת'מנות פירושה עזיבת הארץ, מרצון או בכפייה. רבים היגרו למצרים ואחרים גורשו. מבין אלה שנשארו היו שגויסו לצבא העות'מאני והשתתפו במלחמה נגד הצבא הבריטי שפלש לארץ ממצרים.

דן גלעדי ומרדכי נאור מביאים את תיאורו של אהרן אהרנסון למצב הכללי בארץ, המתייחס דווקא ללא יהודים:

27 | "בינתיים גוועים אנשים מרעב, פשוטו כמשמעו. מראות זועה ראו עינינו: זקנים נשים וטף משוטטים, רעב ובלהות-טירוף בעיניהם הגוססות ומאפס מזון נופלים תחתם ומתים".

הם מוסיפים כי גם מצב היהודים היה בכי רע. עד ראייה סיפר כי:

110173148 | "אפילו אנשים אמידים בירושלים הולכים ונעשים למקבלים (של נדבות) ואף מחזירים על הפתחים".^[3]

גוסטב מוצרי לילדי ארץ ישראל

אלברט מוצרי

אלברט מוצרי



<p>לידה</p> <p>21 בדצמבר 1867</p> <p>קהיר, ח'דיוות מצרים</p>	<p>פטירה</p> <p>20 בפברואר 1933 (בגיל 65)</p>
<p>מדינה</p> <p>מצרים</p>	<p>תקופת הפעילות</p> <p>? – 20 בפברואר 1933</p>

① III

ד"ר **אלברט (אברהם) מוצרי** (21 בדצמבר 1867 - 20 בפברואר 1933) היה רופא, עיתונאי, מעשירי קהילת יהודי מצרים ומנהיג ציוני.

קורות חיים

אלברט (אברהם) מוצרי נולד בקהיר בשנת 1867, כבן לשתים מהמשפחות היהודיות העשירות ביותר במצרים במאה ה-19; משפחת מוצרי מצד אביו דוד ומשפחת קטאווי מצד אמו רנה. ההון של המשפחה כלל עסקי בנקאות ומלונאות (בהם מלון המלך דוד) וקשרים ענפים עם הממשל המצרי. בין השותפים לעסקי המשפחה היה הברון פליקס דה מנשה.

בנעוריו קיבל חינוך יהודי מסורתי וכללי, והשלים לימודיו התיכוניים בבית ספר צרפתי בקהיר. הוריו קיוו שכמו שאר אחיו הוא יקבל תפקיד כבנקאי ומנהל בעסקי המשפחה, אך מוצרי שאף ללמוד רפואה. בשנת 1888 נסע בחשאי ללימודי רפואה בפריז, באמצעות כסף שמסרה לו אחותו. הוריו השלימו לבסוף עם החלטתו ודאגו לממן את לימודיו. בפריז הצטרף מוצרי לחוגים הציונים שכללו את אלכסנדר מרמורק ומקס נורדאו, שהתגבשו באותה תקופה סביב פרשת דרייפוס. במספר הזדמנויות אף פגש את בנימין זאב הרצל, וקיבל מידי עותק של ספרו "מדינת היהודים" עם הקדשה אישית.^[1] כסטודנט הוא כתב מספר מאמרים לכתבי עת בעלי אוריינטציה ציונית בפריז. ביחד עם אחיו יוסף מוצרי היה ממייסדי אגודת הסטודנטים "קדימה" שפעלה למען הרעיון הציוני בפריז, וכתב בקביעות לביטאונה, עיתון בשם "קדימה". פעילותו הפוליטית העיקשת כמעט ועלתה לו בגירוש מצרפת, אך לבסוף הצליח להשיג נתינות צרפתית.



ד"ר אברהם מוצרי

לאחר שהשלים את לימודיו בפריז והוסמך כרופא, חזר למצרים ויזם יוזמות לשיפור החיים ברובע היהודי בקהיר. בין היתר הוא היה אחראי להקמת קליניקה רפואית חינוכית ובית ספר מקצועי. היה חבר במועצה המנהלת של בתי הספר היהודיים, ומתוקף תפקידו דאג להגביר את לימודי העברית בבתי הספר. הוא הרבה להרצות בערבית וצרפתית מעל במות קהילתיות שונות למען הרעיון הציוני.

בשנת 1912 הוא נסע לארץ ישראל לשם הלוויית אביו, דוד מוצרי, בהר הזיתים. במהלך ביקורו בארץ ישראל הוא נשא לאישה את מזל (מתילדה) מני, בתו של השופט מלכיאל מני. הזוג השתקע תחילה בירושלים ומוצרי עבד ביחד עם ד"ר זאב ברין וד"ר אריה גולדברג במכון רפואי שהקימו, כדי לטפל בבעיות רפואיות כגון כלבת, שעד אז לא ניתן להן מענה רפואי במרפאות בארץ ישראל. עקב פרוץ מלחמת העולם הראשונה נאלץ לעזוב את ארץ ישראל ביחד עם אשתו מזל בגין אורחחו הצרפתית, והזוג נסע והתיישב בקהיר.

במצרים בני הזוג מוצרי היו מעורבים בהקמה של שורה ארוכה של מוסדות יהודיים וציוניים, כולל את ההסתדרות הציונית של מצרים (ביחד עם בן דודו של אלברט, יעקב ז'ק) מוצרי, שעמד בראשה), שלוחה של תנועת מכבי בקהיר, תזמורת עברית, תנועת צופים עבריים, בית מלאכה לילדים יהודים, וכן ד"ר מוצרי החזיק והפעיל קליניקה רפואית חינוכית. במהלך שנות מלחמת העולם

הערות: הוא התגורר בצ'כאווה ויכאווה, ועבד כרופא בצ'כאווה ובמסלבה. באותו הזמן עבדו המשפחה (שעבדו במצרים)

רבות למען היהודים הארצישראלים שגורשו למצרים במהלך המלחמה. בתקופה זאת ואחריה ביתם של בני הזוג מוצרי שימש כמקום אירוח עבור מנהיגים ציוניים כגון חיים ויצמן ויצחק בן-צבי בעת ביקורם במצרים.

בשנת 1920 הוא ייסד את העיתון התלת-לשוני ישראל (בצרפתית: Israël), שיצא לאור בשפות צרפתית, ערבית ועברית. העיתון היה השופר לציונות במצרים אך גם תמך בלאומיות המצרית המתפתחת, ולא ראה סתירה בין המטרות הלאומיות המצריות למטרות הלאומיות היהודיות. העיתון פנה לא רק ליהודים במצרים, אלא גם לקהילות יהודיות אחרות במזרח וכן לקהל הקוראים הלא-יהודים. אלברט מוצרי היה העורך הראשי של העיתון והרוח החיה מאחוריו עד פטירתו.

ד"ר אלברט מוצרי נפטר בקהיר בשנת 1933 (כ"ד בשבט תרצ"ג). אשתו מזל המשיכה את פרסום העיתון ישראל עד שנת 1939, והייתה לאחת הנשים הראשונות במצרים שעמדה בראשות עיתון.

לבני הזוג היו שני ילדים, יהודית ומכבי מוצרי-מני. מכבי היה קצין בכיר בהגנה ובפלמ"ח וממעצבי תפיסת הביטחון של היישוב, שנפל בקרב במלחמת העצמאות של ישראל.

נפתלי וייץ - בועז הסנה

נפתלי וייץ (21 בינואר 1866 - 12 בפברואר 1935) היה רופא ומחלוצי היישוב היהודי בארץ ישראל בתקופת סוף השלטון העות'מאני ותחילת המנדט הבריטי.

בראשית מלחמת העולם הראשונה גורש למצרים. עבד כרופא במחנות הפליטים באלכסנדריה. השתתף ביסוד גדוד נהגי הפרדות, וביסוד הגדודים העבריים. עם כיבוש ארץ ישראל בידי הבריטים חזר לארץ והיה פעיל ועד לחלוקת הסיוע מאמריקה, וכן בעזרה לוועד הצירים.

נפתלי וייץ בביטוי חיוני של שנותיו - 20



פרץ פסקל

בועז הסנה

פרץ פסקל (17 באוגוסט 1871 - 28 באוגוסט 1947) היה אגרונום, מחלוצי הפרדסנות הארץ ישראלית. מנהל המושבות מאיר שפיה ובת שלמה מטעם הברון אדמונד ג'יימס דה רוטשילד. האיש שהציל את מתיישבי פתח תקווה מפורעים ערבים ב-5 במאי 1921, פרעות תר"פ^[1].



נפתלי וייץ
פסקל

פרץ פסקל

ב-1915 הצליח פסקל לסכל ניסיון ערבי לגזול 200 דונאם מאדמות כפר סבא. כנקמה הלשינו עליו הערבים בפני השלטון הטורקי שהוא מקיים קשרים עם האנגלים. לפי גרסה אחרת הם ניצלו את גילויה של גופת פועלת ערבית שטבעה בבאר פרדס שהיה שייך לו והאשימו אותו כי הוא זה שגרם למותה. כך או כך, הוא נאלץ לברוח למצרים ולהשאיר את משקו ופרדסו לניהולה של אשתו. הוא נשפט שלא בפניו והוטל עליו גזר דין מוות.

במצרים פסקל הקים משרד מסחרי וקשר קשרים עם מפקדי הצבא הבריטי. הוא אף עזר לאהרון אהרונסון בקשריו ובעבודתו במצרים להשיג הלוואה של 2,000 לירות זהב, מבנק מצרי, למשלוח ליישוב להצלתו מרעב^[5]. עם כיבוש הארץ בידי הבריטים היה הראשון מהפליטים ממנה, שחזר כחבר שרות המודיעין הצבאי.

"ישראל" במצרים

מזל מוצרי - עורכת עיתון ציוני במצרים

עיתון "265" 2019
נובמבר 2019



במרכז אלברט ומזל מוצרי, מצרים 1922 (באדיבות המשפחה)

איל קרו



מזל מוצרי, שנות ה-30

מזל מתילדה מגי נולדה בחברון בשנת 1894, כביתם הבכורה של השופט מלכיאל מני ודעייתו רחל לבית בן-טובי. סבה היה רבה הספרדי של קהילת חברון חרב אליהו מני (הרא"ם). ב-1901, בעקבות מינוי האב לשופט בירושלים, עברה המשפחה להתגורר בה. מזל למדה בבית הספר אורלינה דה רוטשילד והשלימה את השכלתה בעזרת מורים פרטיים. באחד הימים ביקר בבית המשפחה ר"ר אלברט מוצרי, רופא מצרי שהגיע לארץ כדי לקבור את אביו בהר הזיתים. הרופא הנכבד פגש את מזל וביקש את ידה. אלברט היה צאצא למשפחות מוצרי וקטאווי שהנהיגו במשך דורות את הקהילה היהודית בקהיר. הוא למד רפואה בפריז והיה בקשרי ידידות עם מקס נורדאו ואלכסנדר מרמורק. בעת לימודיו נערך בעיר משפטו הנודע של אלפרד דרייפוס. אלברט החל את צערו הראשונים כעיתונאי, משפרסם מאמרי תמיכה בדרייפוס כביטאוני אגודת הסטודנטים היהודיים: "Kadima" ו-"L'eco Sioniste". הוא אף נפגש עם בנימין זאב הרצל וקיבל מיידיו עותק של "מדינת היהודים".

איל קרו - מרצה להיסטוריה בסמינר הקיבוצים ויוגם של מזל ואלברט מוצרי. כונן עבודת גמר לתואר מוסמך על חייה של מזל מוצרי.

"צופיות ציון"

תנועת הצעיר לבנות שהקימה מנצח מוצרי
התנועות באו מקרב היסודים שאורלו
אלה ישתלבו ביחד העושים האונים והקרה
הקהילה היהודית בקהיר



משפחת מני, מזל עומדת משמאל (באדיבות המשפחה)



מזל מוצרי ו"צופיות ציון", קהיר 1915 (באדיבות המשפחה)

עוד 710 265 22

מזל לא מיהרה להיעתר להצעת הנישואין של הרופא המיוחס, שהיה מבוגר ממנה כ-27 שנים. גם התחייבותו להקים את ביתם המשותף בירושלים לא הועילה, ורק לאחר שהבטיח שיסייע בידה ללמוד רפואה - התרצתה. בשנת 1912 הם נישאו במלון אמדורסקי בירושלים, כשאת האירוע מלווה תומורת צבאית עות'מאנית שנשלחה למקום בהוראת מושל העיר. לאחר כשנתיים פרצה מלחמת העולם הראשונה, והזוג עבר להתגורר בקהיר עד יעבור זעם.

בשנות המלחמה עסקו בני הזוג מוצרי בפילנתרופיה ציונית וב-1915 הקימה מזל תנועת נוער לבנות בשם "צופיות ציון". התניכות באו מקרב היהודים שגורשו מארץ ישראל בידי העות'מאנים ומקרב הקהילה היהודית בקהיר.

מני
שא
הצופיות
מני
מני

הישיבה היסודית שלהם בסוף הקונגרס של פריז וז'בוטינסקי

בלונדון, 1915-1917

אחרי תקופת הצ'לטינג (1904-1915)

ויקטוריה



חיים ויצמן

בסתיו 1915, על פי בקשת הממשלה, עבר ויצמן להתגורר בלונדון לצורך עבודתו המדעית על הפקת האצטון, לטובת המאמץ המלחמתי. הוא שכר דירה ברובע צ'לטי וזלק אותה עם ז'בוטינסקי. כעבור שלושה חודשים הגיעו גם אשתו ובנו והמשפחה עברה לרובע קנסינגטון. באוקטובר 1916 חזר ויצמן בית מפואר בן 15 חדרים באדיסון רוד. ב-1919 עקרה המשפחה לבית מפואר שרכשה ורה באדיסון קרסנט. [52][53] בשנים 1915-1916 פיתח ויצמן קשרים חברתיים עם משפחות בעלות השפעה, שבזכותם יצר קשרים גם עם קבוצות פוליטיקאים, פקידי ממשל, עיתונאים ואקדמאים. [54] בינואר 1916 סייע לכינון הוועד הפועל הציוני של אנגליה, בו היו חברים בין השאר ז'בוטינסקי, אחד העם וסוקולוב. [55] ב-28 בינואר 1917 נפגש יחד עם סוקולוב עם פקיד הממשל הבריטי מארק סייקס. הם הגישו לו את טיוטת ההצהרה שהכינו, לפיה "ארץ ישראל תוכר כבית לאומי יהודי". בפגישה נוספת עם סייקס ב-7 בפברואר, תבע יחד עם משתתפים ציונים נוספים את כינונו של פרוטקטורט בריטי על ארץ ישראל. ב-11 בפברואר נבחר ויצמן לנשיא הפדרציה הציונית באנגליה. ב-22 במרץ נפגש לשיחה בנושא עם שר החוץ בלפור. [56]

ביוני 1917 כתב ויצמן לפקיד משרד החוץ רונלד גריהם, כי הגיע הזמן שממשלת בריטניה תתן ביטוי באופן גלוי "לאהדתה ולתמיכתה במטרות הציוניות ותכיר בצדקת התביעות היהודיות בארץ ישראל" גריהם הסכים עמו וכך גם בלפור. ב-19 ביוני הציע בלפור לוויצמן ולרוטשילד שיגישו נוסח הצהרה כזו לעיון הממשלה. ביולי נשלח ויצמן, על פי הצעתו שלו, כנציג ראשי מטעם ממשלת בריטניה (מלווה בקציני מודיעין בריטים) לשליחות בגיברלטר, שמטרתה הייתה לסכל את מאמצי הנרי מורגנטאו האמריקני לחתום עם טורקיה על הסכם שלום נפרד. מאוחר יותר ביטל מורגנטאו את שליחותו שלו, שכשלה. הייתה זו תופעה יוצאת דופן, שמנהיג ממוצא זר נמנה עם יועצי קבינט המלחמה. הדו"ח של ויצמן הופץ אחר כך כמסמך של הקבינט. [57]

המשך

התארגנות יהודי קהיר לעזרה ולסעד

אחרי הטלגרמה היה גם מכתב שאמר לנו את מטרות הוועד . 1) לאסוף כסף 2) להשתדל תיכף ומיד להשתמש בהם בכדי להקל למצב .

הוועד קבל כל ההבטחות , שיתנו לו כל היכולת להמשיך את עבודתו ולבקר את כל המקומות כשיהיה רק אפשר . תיכף קבל הוועד ידיעה מועד הפועל הציוני בקופנהגן . הטלגרמה הודיעה כי : נשתדל לקבל ידיעות הגרוש , להשיג גרנסיה (= ערבות) של יחס אנושי למגורשים . מה שנוגע לשוד עוד לא קבלנו שום ידיעה מטהון . נחוץ לנו 15000 (שם המטבע) לתת לעזרת הקרבנות . פתחו רשימות .

היינו מאושרים להודיע שקריאה זו לא נגמרה בלי הד . מלבד 2000 (שם המטבע) ששלח תיכף הוועד מאלכסנדריה ע"י לורד רוטשילד נאספו עוד (כנראה 5000 - שם המטבע) .

סדרו מיטינג עם רזולוציה של מחאה נגד היחס האכזרי של הממשלה התורקית .

צ"ב קהל הועד יריעה הועד הכולל הציוני בקופנהגן

תמורות ומפנה בהנהלה הציונית ובקרב הקיימת לישראל

במהלך מלחמת העולם הראשונה

סמך היריעה פפסלוויק צ"ב קהל הועד יריעה הועד הכולל הציוני בקופנהגן...
צבי שילוני

עיונים בתקומת ישראל 6, 1996, עמ' 163 - 189

המרכז הציוני בקופנהגן

מיד עם פרוץ המלחמה באירופה נקטו חברי הוועד הפועל הציוני צעדים לשמירה על עצמאותה ועל יכולת הפעולה של ההסתדרות הציונית וכן להגנת היישוב היהודי בארץ-ישראל. כדי למנוע את זיהוי ההסתדרות עם אחר מן הצדדים הלוחמים, וגם כדי לאפשר תנועה ופגישות של המנהיגות הציונית מכל הארצות, הוצע לפתוח 'הלשכה הציונית ראשית' (Zionist Hauptbureau) באחת מן הארצות הנייטרליות, שתהיה כפופה להנהלה הציונית הקיימת.

הנושא נידון בכינוס הוועד הפועל הציוני בדצמבר 1914 בקופנהגן. באופן טבעי היו שהציעו לפתוח את הלשכה הזאת בניו-יורק - במדינה הנייטרלית הגדולה והחשובה ביותר, בלב המרכז היהודי הגדול של אמריקה ולצד הוועד הפועל הזמני לעניינים ציוניים כלליים (PEC) שכבר נוסד שם; אלא שחברי ההנהלה הציונית בברלין, עם ורבורג והנטקה בראשם, חששו כנראה כי במרחק כה רב תינטל מהם האפשרות לשלוט ולפקח על הלשכה ובשל כך המדיניות הציונית עלולה לנטות במצבים מסוימים לצד 'מדינות ההסכמה'. קופנהגן שבדנמרק היא שנבחרה אפוא למקום מושבה של 'הלשכה הציונית הראשית', בשל קשר הרכבות הסדיר בינה ובין גרמניה הסמוכה יחסית ובשל מיקומה הנוח על דרכי הים שבין רוסיה, סקנדינביה, מערב אירופה, בריטניה ואמריקה.¹⁰

בשנים 1914-1916 עמד לאו מוצקין בראש 'הלשכה הציונית' בקופנהגן ואחר-כך

החליפו ד"ר ויקטור (אביגדור) יעקבסון. מזכיר הלשכה היה שמעון ברנשטיין.¹¹ רשמית הלשכה הזאת היתה כפופה ישירות להנהלה הציונית בברלין, אך למעשה ציוני רוסיה, שעברו פעמים רבות בקופנהגן, השפיעו לא מעט על עבודתה. אומנם ורבורג והנטקה הצליחו להגיע פעמים אחדות לקופנהגן כדי לעמוד מקרוב על התפתחות העניינים,¹² אך ככל שהתקרבה המלחמה לסיומה פחתה והלכה יכולתם לפקח על פעולות הלשכה והם אף נאלצו לעתים לאשרר לאחר מעשה החלטות שנתקבלו בה.¹³

10. וי 50 א 115-121.

11. פריזל, עמ' 17; ש' סולקובסקי, יומן ציוני מדיני: לונדון, 1915-1919 (בעריכת דבורה ברדילינגר), ירושלים תשמ"א, עליפי המפתח: 'משרד ציוני מדיני בקופנהגן', מוצקין, יעקבסון, ברנשטיין [להלן: סולקובסקי].

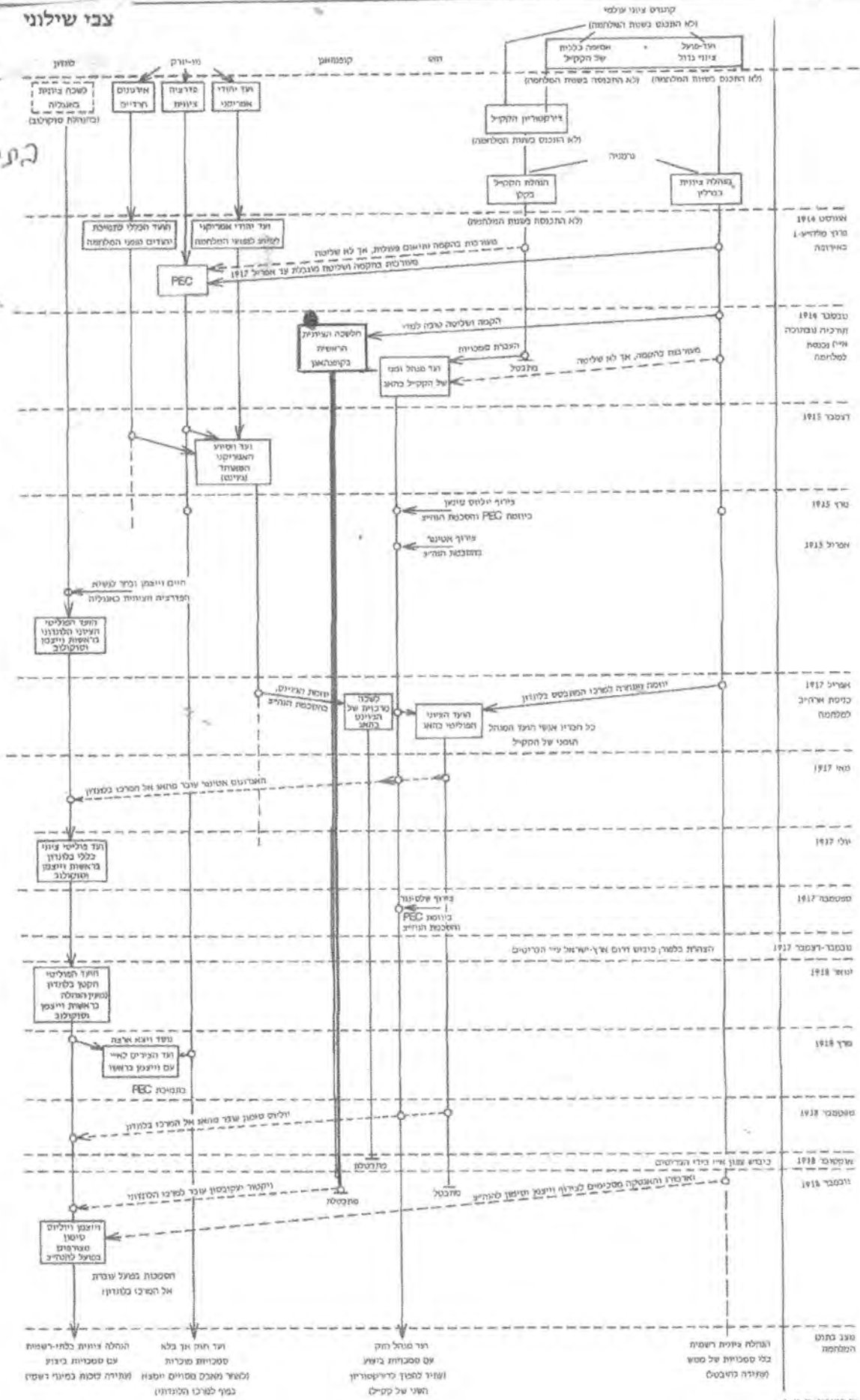
12. ויטל, ג, עמ' 115-121, 254 (כינוסי הוועד הפועל הציוני בדצמבר 1914, יוני 1915, מרס 1916 ויולי 1917). המנהיגים הציונים הגרמנים השתדלו להגביל את פעולת הלשכה הציונית בקופנהגן לתפקידי קישור בלבד.

13. שם, עמ' 254-255; פריזל, עמ' 65 (על 'המניפסט של קופנהגן' בדבר הציפיות של ההסתדרות הציונית מזעידת השלום' בסן-רטו, שפרסם ויקטור יעקבסון עם אזורים, ואשר עורר מנזכה מסוימת במרכזים הציוניים הן בברלין והן בלונדון).

התפתחות ההנהלה הציבורית והכלכלית הקרן הקיימת לישראל בהתאם למחוקק העליון הראשון

צבא שילוני

ציונים
בתקופת ישראל
6



תרשימי מס' 1:
התפתחות ההנהלה הציבורית והנהלת הקרן הקיימת לישראל במהלך שלטת העולם הראשון

34

התקופה שלפני
ציונים בתקופת ישראל 6

האינדוסטריה ההיסטורית: הפאקטור והצוות הבריטי

האינדוסטריה ההיסטורית: הפאקטור והצוות הבריטי

וולטר רוטשילד

וולטר רוטשילד
Walter Rothschild



לידה 8 בפברואר 1868
לונדון, הממלכה המאוחדת של בריטניה הגדולה ואירלנד

פטירה 27 באוגוסט 1937 (בגיל 69)
טרינג, הממלכה המאוחדת

ענף מדעי זואולוגיה

מקום מגורים אנגליה

מקום קבורה בית הקברות היהודי וילסון

מקום לימודים מדלנה קולג'

פרסים והוקרה מדליית הכבוד של ויקטוריה (1897)

צאצאים אולגה אליס מיוריאל רוטשילד

הערות פעיל ציוני

תרומות עיקריות חקר ציפורים, בעל אוסף גדול ביותר

ליול וולטר רוטשילד (באנגלית: **Lionel Walter Rothschild**; 8 בפברואר 1868 – 27 באוגוסט 1937), הברון רוטשילד השני, היה בנקאי בריטי-יהודי וזואולוג, בן משפחת רוטשילד. בעלותו היה האוסף הזואולוגי הגדול ביותר שבו החזיק אדם יהודי. היה חבר הפרלמנט הבריטי מ-1899 ועד 1910. רוטשילד היה הנמנע של הצהרת בלפור.

קורות חיים

נולד בלונדון, בנו של נתן רוטשילד. למד בקיימברידג'. כשסיים את לימודיו ב-1889 נדרש להצטרף לעסקי הבנקאות של המשפחה, למרות שלא התעניין בכספים ולא גילה כישרון בנקאי. רק ב-1908 הורשה לעזוב את העסקים, והקדיש את זמנו לאורניתולוגיה.

רוטשילד התעניין בבעלי חיים מלדותו, עניין שלא פג כל חייו. הוא החזיק גן חיות פרטי, וידוע במיוחד מנהגו לגסוע ברחבי לונדון בכרכרה רתומה לזבובות.

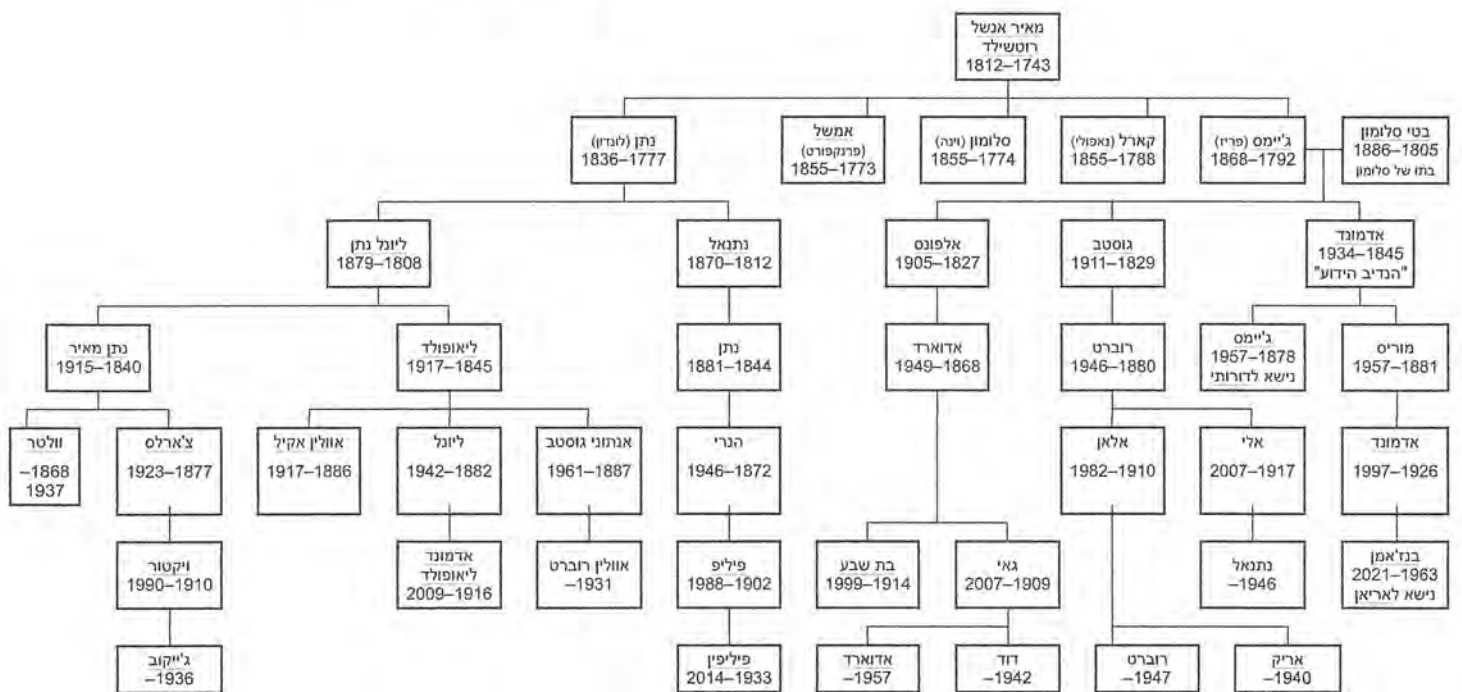
הוא החל לאסוף חופשיות ופרפרים בגיל שבע, ובמהלך חייו היה לאספן זואולוגיה נלהב, משילות שהחל כליטודיו בקיימברידג', אז שכר איצרים ומדענים שנישלו לקצות עולם כדי להביא משם פרטים נדירים. האוסף שהצטבר במהלך חייו הגיע ל-300,000 פחלצי ציפורים, 200,000 ביצי ציפורים, 2,250,000 פרפרים, 30,000 חופשיות ואלפי פריטים אחרים. משנת 1892 פתח רוטשילד את הכניסה למזיאון לציבור הרחב. המש שנים לפני מותו נקלע רוטשילד למצוקה כלכלית, ולכן נאלץ למכור את רוב הציפורים למזיאון האמריקאי להיסטוריה של הטבע. לאחר מותו נתרם שאר האוסף, על המזיאון שנבנה כדי להכילו, למזיאון הבריטי; הייתה זו התרומה הגדולה ביותר מסוגה. תרומתו תועדה בשמותיהם המדעיים של מיני בעלי חיים רבים: 153 חרקים, 58 ציפורים, 18 יונקים, שלושה דגים, שלושה יתושים, שני זוחלים, מרבה רגליים ותולעת. בין היתר תיאר לראשונה את צבי טונגאלה בדרום מדאן.

רוטשילד היה ציוני נלהב וידיד קרוב של חיים ויצמן. הוא ייצג את ההסתדרות הציונית בממלכה, ב-2 בנובמבר 1917 שלח אליו בלפור, אז שר החוץ של בריטניה, את המכתב שמאוחר יותר התפרסם בתור הצהרת בלפור.

אילן יוחסין



רוטשילד, בעל בית החיות הבריטי



הערות: אילן יוחסין זה אינו מכיל את כל חברי משפחת רוטשילד, אלא מתרכז באישים בולטים בה, כפרט בענפים הצפופים והבריטים.

35

האגודות במצרים – קאירו

המשך לעמוד 5 על הצג

Ojm 'ארגון היהודים מארץ ישראל'

'אהבת ציון'

הוקמה כבר בשנת 1906 .

"בני ציון קדימה" משנת 1910

על פי יעקב לנדאו "יהודים במצרים במאה

התשע עשרה" פרויקט בן – יהודה

פרק שישי .

'לוגיה מימון'

'צופיות ציון' zion - girl – jeouts

המייסדת מזל מוצרי – הבאנו לעיל .

יעקב לנדאו כתב על העזרה לפליטים היהודים

בראשית מלחמת העולם הראשונה : נעשו

פעולות במצרים לליכוד הכוחות של האגודות –

מאז שנת 1915 עם בואם של פליטים רבים מארץ

ישראל למצרים . ההתארגנויות לפעולות עזרה

חומרית וסעד רוחני . צעירים מבין הפליטים החלו

להורות עברית , מקרא , דברי ימי ישראל ואגדה .

ביהדות העולם

הממשלה הרוסית החליטה לבקר את משפט בייליס ,
מסרה אותו לקומססיה בפטרבורג ,
בקומססיה משתתפים גם גרוזנברג וברמסון

"משפט בייליס" על פי ויקיפדיה

"לאחר המשפט"

בשנת 1917 לאחר נפילת המשטר הצארי
במהפכת פברואר והקמת ממשלת המעבר הרוסית
הוקמה ועדת חקירה בשם :

"ועדה מיוחדת של הממשלה הזמנית"

שהוטל עליה לחקור את "חטאי" המשטר הקודם .
הועדה החלה את פעולתה במרץ 1917 , וצברה חומר
בנושא משפט בייליס שהופיע בשלושה כרכים גדולים ,
אך לא הספיקה לסיים את חקירותיה .

הערה מנחה נוספת

על פי המידע לעיל האירועים על יהדות העולם –
משפט בייליס (בעמוד 5 על הצג)
בהתייחסות להקמת ועדת החקירה במרץ 1917 .
וגם לאירוע של גרוש יפו – תל אביב באפריל 1917
הללו מנחים להקדמתם –
לפני הראשון ביולי שנת 1917 .
בראשית יולי הובאה כנראה סקירה על התרחשויות
קודמות .

הובאו התצלומים :

ישראל גרוזנברג

בייליס עם משפחתו לאחר השחרור 1913

ישראל ברמסון הודעה בעיתון 'הבקר'

מיום ה – 5 במרץ 1941 .

בשנת 1917 הוקמה החברה הישראלית של הממשלה הצ'רנית לבקור את מלכת ביילים
 עלתתפו בק לרונקבל ובלאסון

ישראל גרוזנברג

ויקיפדיה



ישראל גרוזנברג

ישראל (אוסקר) גרוזנברג (15 באפריל 1866, יקטרינוסלאב - 27 בדצמבר 1940, ניצה) היה אחד מגדולי הפרקליטים היהודיים ברוסיה ולוחם למען זכויות היהודים.

לאחר קצין בזכות האבא צוות הילג המשטרה ביילים בשנת 1913.



נחלת סכאכ
 ויקיפדיה

ביילים עם משפחתו לאחר השחרור, 1913
 אוסף 3 חי יפהר גצק הודיע
 טצ 1913

ליאון ברמסון ז"ל

חיותו 'פיקרי' 15.12.1941 שחי 2

סט"א מודיעה, כי בת בגולה במרסייל
 ד"ר ליאון ברמסון ממנהיגי היהדות הרב-
 סית ומטובי לוחמיה לחופש ושיוון זכו-
 יות בתקפה הצאריסטית האחרונה. בן
 73 היה במותו. ההלויה והקבורה נערו-
 כה אתמול בטקס צנוע מאד.

ה'תקפ"ב
 תרצ"א ה'תקפ"ב
 ע"ב

Handwritten text in Hebrew, likely a letter or document. The text is dense and appears to be a transcription of a handwritten document. It includes several lines of text, some of which are underlined or separated by horizontal lines. The handwriting is cursive and somewhat difficult to read due to the image quality. There are some words that are clearly legible, such as "Amadeo Hotkstein" in the lower middle section. The text seems to be a personal or official communication, possibly related to the dates mentioned in the margin on the left.

ה'תקפ"ב ה'תקפ"ב

יהודים אייראבא אלאריקה

המשך – עמוד 6 על הצג

המדיניות הציונית

סוקולוב נתקבל לראיון לראש המנסטריום האיטלקי ולפני הפפסט האחרון הביע את אהדתו למפלגה הציונית ותקוותו שהיהודים יוכלו וידעו לכבד ולשמור את רכוש ההיסטורי של הנוצרים בא"י והוסיף :
"נהיה שכנים טובים".

הבאתי להלן על פי הפרסום של הארכיון הציוני המרכזי .

הצהרת בלפור הצרפתית

ז'ול קמבון שהיה המזכיר הכללי במשרד החוץ הצרפתי כתב מכתב בשם ממשלת צרפת אל נחום סוקולוב , חבר הוועד הפועל הציוני ובו הביע תמיכה בהתיישבות יהודית בארץ ישראל . לונדון 4 יוני 1917

כשנה לאחר ההסכם החשאי "סייקס - פיקו" מאי 1916 , באותה תקופה התנהלה פעילות קדחתנית של בכירי התנועה הציונית , ובראשם נחום סוקולוב וחיים ויצמן לשכנע את מעצמות הברית לסייע בהקמת התיישבות יהודית עצמאית בארץ ישראל לאחר סיום המלחמה . המכתב של קמבון כלל תמיכה רשמית של

ממשלת צרפת בהתיישבות יהודית בארץ - ישראל, אך אין בו התחייבות צרפתית למתן עצמאות (צ'ארטר) ליהודים. חצי שנה לאחר מכן פרסמה בריטניה את הצהרת בלפור.

עוד לפני שהשיג סוקולוב את מכתב התמיכה הצרפתי, יצא לאיטליה ושם נפגש עם האפיפיור בנדיקטוס ה-15. סוקולוב קיווה שהכרה מהוותיקן תעזור בקידום התמיכה ממעצמות הברית. בשיחה בין השנים תמך האפיפיור ברעיון הציוני אם תובטח עצמאות המקומות הקדושים כשתקום ישות ציונית בארץ ישראל. על בסיס גישתו החיובית של האפיפיור הביעה גם ממשלת איטליה את תמיכתה ברעיון הציוני.

נחום סוקולוב



איקיפיופ

נחום ט' סוקולוב (בכתיב יידי: סאָקאלאָוו; 10 בינואר 1859, וישוגרוד, ליד פלוצק - 17 במאי 1936, לונדון) היה נשיא ההסתדרות הציונית העולמית החמישי, סופר, מתרגם, עיתונאי, עורך "הצפירה", חוקר, מנהיג ציוני ומדינאי.

איקיפיופ

נחום סוקולוב

לידה 10 בינואר 1859

וישוגרוד, פולין הקונגרסאית

פטירה 17 במאי 1936 (בגיל 77)

לונדון, הממלכה המאוחדת

מדינה הממלכה המאוחדת של בריטניה הגדולה

ואירלנד, הממלכה המאוחדת, האימפריה

הרוסית

מקום 5 הר הרצל, ירושלים

קבורה

נשיא ההסתדרות הציונית העולמית ה-5

1935-1931

(כ-4 שנים)

בעולם היהודי

ידיעה לפי מקור על - 27 פרסומים בעברית היוצאים באמריקה .

קראתי בעיתונות יהודית היסטורית את הרשימה של מ . ליפסון : "שנה של עיתונות עברית באמריקה" בעיתון 'העברי' ברלין / ניו יורק מספר 12 ינואר 1917.

בפתיחה : "מאורע חשוב ורב - ערך אירע בשנה זו בחייהם של היהודים באמריקה - נוצרה כאן עיתונות עברית בת - קיימא"

מרדכי ליפסון

היגר בשנת 1913 לארצות הברית והתיישב בניו יורק . בארצות הברית התמסר לעבודת עריכה וכתיבה עיתונאית פורה בשתי הלשונות עברית ויידיית . בשנת 1930 עלה לארץ ישראל .

בהמשך רשימתו "שנה של עיתונות עברית באמריקה" הזכיר את הניסיונות שכבר נעשו בשנים האחרונות ליצירת עיתונות עברית מודרנית בארץ זו וגם ניתח וערך השוואה לפי הדוגמות מהעיתונות העברית ברוסיה למאפיינים הייחודיים באמריקה .

על העיתונות העברית של המחנה האורתודקסי
באותו פרק זמן העירה אף קימי קפלן בחיבורה "קוים
לתולדות העיתונות החרדית בישראל" 2006.

אירועים יהודיים – תרבותיים

המשך עמוד 6 – על הצג

בבירת אמריקה נוסדה קתדרה ללימודי הסטודנטים
באוניברסיטת "גאורג' ושינגטון". העברית והספרות
העברית יתפסו שם את המקום הראשי.

ד"ר ישראל שפירא מורה בסמינריה בירושלים ינהל
את הסקציה הזו: **ישראל שפירא (ביבליוגרף)**

ויקי פדיה

ישראל שפירא (Israel Schapiro); 5 בדצמבר 1882 – 2 ביוני 1957) היה ביבליוגרף, ספרן
ומזרחן אמריקאי-ישראלי ממוצא רוסי. ראש המחלקה לספרות שמית ומזרחית בספריית הקונגרס
ופרופסור ללימודים שמיים באוניברסיטת ג'ורג' ושינגטון.

היא רפדיה

נולד בעיירה סיני שבפלך סובאלק, בפולין הרוסית (ליטא), בנם של לאה לבית גלנטי והסופר ט"ף
שפירא. עד גיל בר-מצווה למד בבית ספר תיכון רוסי, אחר-כך למד שנתיים וחצי בישיבת טלז ולבסוף
למד שנה וחצי לימודים אקסטרניים לתעודת בגרות בעיר קובנה. כשהיה בן שמונה-עשרה נסע לגרמניה, למד באוניברסיטת ברלין –
ובבית המדרש לרבנים בברלין ובבית המדרש ע"ש פיטל היינה אפרים (Veitel-Heine Ephraim'sche Lehranstalt)
בברלין – ובאוניברסיטת שטרסבורג ובשנת 1906 (תרס"ו) קיבל תואר דוקטור לפילוסופיה. בשנת 1907 (תרס"ז) נשלח מטעם
חברת עזרה של יהודי גרמניה לשמש מורה ראשי בבית המדרש למורים בירושלים שבהנהלת אפרים כהן-רייס, שם עבד כשלוש
שנים כמורה לתולדות עם ישראל, ספרות עברית, מקרא ותלמוד. בשנת 1910 (תרע"א) היגר לארצות הברית. במשך כשנתיים
התגורר בניו יורק, ובה שימש עיתונאי (שותפו של ראובן בריינין כעורך השבועון "הדרור") ומרצה למורים בלשכת החינוך
שבנשיאותו של יהודה לייב מאגנס.

בשנת 1913 חבר לצוות ההקמה של המחלקה לספרות שמית ומזרחית בספריית הקונגרס שבושינגטון הבירה (שהתבססה על
ספרייתו של אפרים דיינרד, שנרכשה בתרומתו של יעקב שיף), והתמנה לעמוד בראשה. החל בשנת 1917 שימש במקביל גם
פרופסור מן המניין ללימודים שמיים (ספרות שמית והיסטוריה עברית) באוניברסיטת ג'ורג' ושינגטון, ופרסם מאמרים רבים. כמו
כן, תרגם את ספרה של נהידה רות לצרוס "ביקשתך" (Ich suchte Dich) מגרמנית לעברית. בתפקידו בספריית הקונגרס שימש
שלושים שנה, עד שבשנת תש"ד התפטר ממשרתו עם פנסיה קבועה לכל ימי חייו במטרה לעלות מיד לארץ ישראל. מפאת המצב
הביטחוני בארץ נדחתה נסיעתו, והוא התגורר מספר שנים בלוס אנג'לס, עד שבשנת תש"י עלה ארצה והתיישב בעיר חולון.

44

שפירא נפטר ב-2 ביוני 1957 בבית החולים הדסה בתל אביב, ונקבר בבית הקברות קריית שאול.

אקריאל נוספת לנניק ק

אם 63

לנניק ק שפירא ישראל שפירא אביב, ונקבר בבית הקברות קריית שאול. 8 באוקטובר 1957. מאוג 2

21 3827 1917

— כן, ידעתיו. עריץ הנחו, אכזרי וצורר.
 — וי לך. אני הוא עבר-אל-מליק אכזר-מרוואן.
 — יקצר אלה את שנותיך ולא יביאך בארבע
 אמותיו.
 — אוי ואבוי לך. הלא אני הוא הכליף עבר-אל-
 מליק אשר לזכר שמי ירנזו עמים.
 — מחה ימחה שמך, וארור יהיה חמסו כמודך, אשר
 אין אלה במזימותיו.
 — אוי ואבוי לך. הלא אני מוריש ומעשיר, משפיל
 ומרומם.
 — לא מעוקצך ולא מדובשך.
 נשא הערבי את עיניו, ראה את בני לויתו של הכליף
 הולכים ומתקרבים ויקרא ויאמר:
 — אהה, שר המאמינים! אל תנלח לאיש את
 תרברים שנפלו בינינו. הלא שיחות שבין איש לאיש לא
 נתנו להגלות.
 שחק עבר-אל-מליק ויתן לו מתנה ויפרד ממנו
 בשלום.

ב.

באחת המערות, בין ההרים, ישב נזיר, פרוש מן
 העולם. מדי יום ביומו ימצא ככר לחם להשקים רעבונן.
 מבלי דעת, מאין הגיע לו, ויהי היום, ולחם חוסו לא בא
 לו, וירעב הנזיר, ויעזב את מאורתו באור הבקר וירד
 מן ההר אל הכפר השוכב לרגליו. ובכפר ישבו נוצרים.
 וידפוס הנזיר על דלתות בית אחד ויבקש לתת לו אוכל,
 לשבור רעבונן. הנוצרי, אדון הבית, נתן לו שלשה ככרין
 לחם. שמם הנזיר בצקלונו ופניו מועדות אל ההר. ולאדון
 הבית — כלב. וילך הכלב אחרי הנזיר, הלוד ונבות.
 השליך לו הנזיר ככר לחם אחד ועשה את דרכו. אכל
 הכלב את הככר וישב לרדוף אחריו בנביחות יותר חזקות.
 השליך לו הנזיר ככר לחם שני. אכל הכלב את הככר
 השני והוסיף לרדוף אחרי הנזיר ולשוף גם את עקבו.
 וישלף הנזיר גם את הככר השלישי, אולם הכלב לא חדל
 לנבוץ ולנשוף אותו גם אחרי אכלו את הככר האחרון.
 אז ירם הנזיר את קולו ויקרא: הוי בריה בזויה!
 שלשה ככרי לחם קבלתי מידי אדון ביתך ואת כלם נתתי
 לך. מה חפצך עוד?

ויפתח אלה את פי הכלב. ויאמר הכלב: ראה מה
 ביני לבינך. אין יצור נבזה ממך. שנים רבות גרתי על
 יד דלת בית אדוני וגם אם ימים רבים יעברו ואוכל לא
 יבוא אל פי, לא עזבתי דלתי לנוע אל דלת אחרת בשביל
 נופי; ואתה, אשר לחמדך היה ניתן, מימך נאמנים, אברה
 אמונתך, כשעבר עליך רק יום אחד מבלי אוכל. ולא עוד
 אלא שכלימה לא כסתה פניך לדפוק על דלת נוצרי ולבקש
 מזון ממנו. עתה שפטה נא למי בושת הפנים?
 לשמע הדברים האלה חפו פני הנזיר ויבקש סליחה
 ומחילה מכוראו וירד נדר לבלתי עשות עוד כדבך הזה.

ג.

עובר אורח נכנס לבית כילי. על השלחן היה ככר
 לחם ועמד בקבוק דבש. בראות הכילי את האורח בא,
 הסיר את הלחם, אבל את בקבוק הדבש השאיר על מקומו.
 בחשבו, כי האורח לא יאכל דבש מבלי לחם.
 — האפשר לאכול דבש מבלי לחם? — שאל הכילי.

ד. ישראל שפירא

שיחות קצרות

א.

עבר-אל-מליק אכזר-מרוואן יצא לדרך עם נדוד-חילו.
 כשישבו להנמש מעט, קם עבר-אל-מליק וילך לבדו לראות
 בסכיבה ויהי תועה בשדה והנח ערבי בא לקראתו. ויאמר
 אליו עבר-אל-מליק:
 — התדע את עבר-אל-מליק אכזר-מרוואן?

בראות הכלבים את הזאב, חרלו להלחם ביניהם ושניהם כאחד חנרו עוז ויתנפלו על הזאב וימיתוהו.
— כך הוא דרך הערבים — אמר המלך — מריבים הם ונלחמים איש ברעהו. אולם כאשר נבוא אנחנו להלחם נגדם, יכרתו ברית שלום וכלם יחד יתקוממו נגדנו וילחמו בנו כחיה נפש.

סח יחייא אבן-עקתאם:
פעם אחת סרתי בלילה לבית אלממון. בחצות הלילה צמאתי למים, והצמאון הציקני מאד ולא יכלתי לסגור את עפעפי עיני. קמתי מערשי ללכת ולמצוא מים. אלממון שמע צעדי ויבוא לקראתי ויאמר:
— מה לך, יחייא?

— אהה, שר המאמינים — השבתי — חי אלה, צמא אנכי למים.
— שובה לערשך — אמר אלממון.
וירד אלממון אל הכור ויבא לי נבל מים, ויעמד למראשותי ויאמר:
— שתה, יחייא!

— אהה, שר המאמינים — קראתי — אים הם עבדיך ושפחותיך, כי ירדת אל הבאר?
— הם ישנים.
— לו ידעתו, כי או הייתי קם ומשרת את עצמי — השיבותי אני.
— רק אנשים חסרי מדות ונמוס מטריחים את אורחיהם — ענה אלממון.
ויוסף אלממון לדבר:

הנני למסור לך קבלה, שמסר לי אל-דשיר בשם אלמחדי ואלמחדי שמעה מפיו אביו ואביו שמעה מפיו אביו-עבאם, עליהם השלום, כי נבוא אלהים, עליו השלום, היה אומר: נשיא השבט הוא עבדכם ומשרתם של בני השבט.



— כן — השיב האורח, והתחיל להריק את הבקבוק בתיאבון.

אז יקרא הכילי בקול:
— חי אלה, אחי! האוכל הבש בלי לחם, לכו יבער כאש.

— כנים דבריך — ענה האורח — אבל הלב הנוער — הוא לבד.

ד.
אלחנאג, נציב עראק, יצא לדרך ויפגש באיש זקן משבט עגל ויאמר אליו:
— מאין, זקן?

— מכפר פלוני אני בא — השיב הזקן.
— הלשח יד המושלים עליכם?
— מושלינו הם סורדים וחברי ננבים. הם עושקים ורוצצים את העם וכל אשר להם יגזלו.
— הנם אלחנאג בתוכם?

— אלחנאג הוא הנבל היותר גדול. קללת אלה תחול על ראשו ועל ראש הכליה, שמנהו לנציב מדינתנו.
— היודע אתה מי אני? — קרא אלחנאג.
— לא.

— אני הוא אלחנאג הנציב.
ויען הזקן לתומו:
— היודע אתה, מי אני?
— לא.

— אני הוא המשונע של השבט עגל. פעמים כיום תבעתתני רוח רעה ומפי יוצאים דברים שלבי כל עמם. התשובה מצאה הן בעיני הנציב ויתן להזקן מתנה יפה ויבטיח לו להיטיב דרכיו.
ה.

אלחנאג הרץ משפט מות על אחד מנתיניו. ויתחנו הנדון למיתה לפני שר בית האסורים לתת לו לדבר את הנציב טרם יעלה לגדרום. שאלתו נמלאה. כשהובא לפני הנציב קרא:

— בי אדוני, ידבר נא עבדך דברים אחרים באזניך, אולם בראשונה נעבור יחד את האולם. ערבים הם כבלי הברזל אשר על ידי ועל רגלי כי כל רע לא יאונה אליך אם תעבור את האולם אתי.

ויעבור הנציב אתו את האולם. בהגיעם לקצה האולם קרא האיש:

— אהה, אדוני הנציב, נדיבי רוח מוקירים את בני לויתם וחסך יגמלו להם. אנכי הייתי בן לויתך. האבד מלבד רגש הנדיבות אשר בלב נדיב?

— חי אלה — קרא אלחנאג — צדק האיש בדבריו! ויצו לתת דרוך להאיש וגם מנחה נתן לו.

ו.
בימי מלחמת האחים, בין עבר-אל-מליק אבן-מרוואן ובין מוסאב אבן-אלזובאיר, באו ראשי יוון, התיצבו לפני מלכם ויבקשוהו לצאת למלחמה נגד הערבים. הם ראו שעת כושר לכבוש את הערבים ולשום עול יוון עליהם בעקב המלחמות והמהפכות הפנימיות שהתלקחו בקרבם. אולם מלך יוון לא אבה לשמוע לעצתם. והי כאשר הפצירו בו עד בוש ויצו להביא לפניו שני כלבים, ויסת את האחד בשני וילחמו זה בזה עד שפך דם. אז צוה להביא זאב.

בעולם היהודי – בקונגרס היהודי בסלוניקי

ב'קונגרס היהודי בסלוניקי (13 יוני) היו שמונים באי כוח של 15 אלף בוחרים . ההתלהבות בעיר הייתה גדולה . החנויות היהודיות סגורות . הממשלה וחלק מהתושבים הביעו את השתתפותם ושמחתם לדבר זה

הידיעה כמעט כלשונה הובאה בעיתון 'העברי'

(ברלין/ניו יורק) ביום ה – 22 ביוני 1917 בעמוד 16 .

מִשְׁבּוֹעַ לְשִׁבּוֹעַ

שבת (ברלין/ניו יורק) 22 יוני 1917 16

* * *

הכרזות: המלאכות לארץ-ישראל.

בשבוע זה נודע באופן רשמי כי מלאכות מיוחדות עתידה להפליג בקרוב לארץ-ישראל, וכי חברי המלאכות הם: מורגנטוי, פרופ. פרנקפורט ו.א. ז. לוויין-עפשטיין. ועד-המחלק השתמש במלאכות זו כדי לשלוח על-ידה עורה לנגועי המלחמה בארץ-ישראל. לצורך זה קרא הועד ישיבה מיוחדת, בישיבה הזאת נתקבלה החלטת לתת יפוי-כח לחברי המלאכות להוציא סכומי כסף בפי ראות עיניהם.

* * *

שוב על מדינת היהודים.

בימים האחרונים הגיעו שוב תלגרמות על החלטתם של ממשלות-הברית ליסד בארץ-ישראל מדינה יהודית. החלטה זו, שנתקבלה בוועידה השאית של הממשלות, נגלתה עתה ברבים אחרי שהקלגסים האיטלקים הצליחו לחדר-לארץ-ישראל ולבא לעזרתם של האנגלים.

* * *

קונגרס יהודי בסלוניקי.

גם היהודים בסלוניקי החליטו לקרא קונגרס יהודי. יום הבחירות חל ב"ג ליוני, שלשה ימים אחרי יום הבחירות שבאמריקה. היום הזה היה יום חג לכל יהודי סלוניקי. החנויות היו סגורות באותו יום. מספר הרעות היה מ"ו אלף, ושמונים צירים נבחרו אל הקונגרס.

* * *

שיבת העם היהודי לארץ ישראל

המשך עמוד 6 – על הצג

לורד בריס . בתשובה על שאלה שהוצגה לו בדבר שיבת היהודים לא"י ענה בטלגרמה לג'ואיש כרוניקל ג'ורנאל .

המילה הזאת עוררה פה תשומת לב חזקה . בשביל להבטיח את הצלחת הדבר נחוץ 1) לשים קץ לממשלת התורקיה עד מאחורי הרי טאורוס 2) חלק גדול מיהודי אמריקה וארצות אחרות צריך להבטיח להם...ולשלח שמה 3) הרבה קפיטליזם לתקון ולהשקיית הארץ בכדי שתוכל לכלכל יישוב יותר גדול מבזמן הנוכחי .

לורד בריס

“פטירת לורד בריס”

דאר היום' 20 בפברואר 1922 עמוד 2

לורד בריס בן ה - 82 . אחד המלומדים האנגלים הכי טובים . ממש אחד מחסידי אומות העולם . יליד אירלנד , משפטן - עורך דין , פרופ' לחוק , היסטוריון - חוקר תקופת הרומאים . מדינאי בפרלמנט האנגלי . כיהן כשגריר אנגליה בוויינגטון .

היה ידיד גדול לציונות . הוא ניבא לפלשתינה יהודית
עוד לפני הצהרת בלפור. פעל הרבה לאפשרותה
ולאחריה להגשמת התכניות הציוניות .
באמריקה כתב ופרסם חיבור חשוב על דרכי על
המנהל ומוסדות הממשל של ארצות הברית .
ביום 6 למאי שנת 1917 שלח לורד בריס מלונדון
מכתב חשוב ומאפיין על הציונות לעיתון 'מורגן
ז'ורנאל' בניו - יורק , שהתפרסם בזמנו ויש לו קיום
לדורות. הוא אומר : ענין רב שורר כאן בנוגע לשיבת
היהודים לארצם , כדי להוציא זאת לפועל בהצלחה
נצרכים שלושה דברים : השלטון התורקי צריך להיבטל
ולעבור לא רק בפלשתינה אלא בכל מקום בדרום
ומזרח הרי טאורוס . ההמונים הרחבים של היהודים
האמריקאים ויתר היהודים צריכים להראות אחר צוים
ותשוקתם לשוב לא"י . סכומי כסף גדולים יהיו נצרכים
לתקן את הנזקים שגרמו התורקים בא"י ולאפשר את
ההוצאה לפועל של עבודת ההשקאה ויתר העבודות
הנחוצות כדי שא"י תוכל לפרנס יישוב יותר גדול מאשר
היא מפרנסת עכשיו . כי אירופה מתדלדלת מאד .
הימצאו היהודים האמריקאים את הכספים למטרה זו?
ימים ידברו . על החתום ג . בריס' .

איש צבא יהודי - קטע ממכתביו לאביו

המשך בעמוד 6 - על הצג

Amadeus Spilke.com

איש צבא שנהרג מים לורדן . קטע ממכתביו לאביו :
...בהתחלת המלחמה במשך ימים אחדים הייתי שקוע
במחשבות מה לעשות? האלמנטים שלקחו את
רעיונותיו היו הוריו , שאיפותיו , עמו ואהבתו לצרפת .
אבל אהבתו לצרפת לא הייתה גורמת כל כך להחלטתו
זאת כמו שאיפה אחרת שתפסה את מוחו .
רציתי לברוא לגיון יהודי הרעיון יכול היה להתגשם יען
כי היינו 4000 איש .

כבוד גדול בשביל היהודים להילחם בעד החופש
האחוה והשוויון אבל זה לא הכול .

קרוב ורדן

ויקיפדיה

21 בפברואר 1916 - 18 במרץ 1916

קרוב ורדן היה אחד מהקרבות הגדולים שנערכו בחזית
המערבית במלחמת העולם הראשונה. הוא ארך כעשרה חודשים
בשנת 1916, והצדדים היריבים ספגו במהלכו כמיליון הרוגים,
פצועים ונעדרים.

הקרוב החל במתקפה של הצבא הגרמני על שרשרת המבצרים
הצרפתיים, שהגנה על העיר ורדן. הגרמנים הצליחו להשיג
התקדמות נאה בשלבים הראשונים של המתקפה, ולכבוש חלק
מהמצודות הצרפתיות, כולל מבצר דואומן, אך תוך זמן קצר

קטגוריה:חיילים יהודים במלחמת העולם הראשונה

ויקיפדיה

כ - 1.35 מיליון יהודים נלחמו בצבאות שהיו מעורבים במלחמת העולם הראשונה. היהודים נלחמו בשני צדי המתרס. בצבא הרוסי
שירתו כ - 500,000 יהודים, בצבא האוסטרו-הונגרי שירתו כ - 320,000 יהודים, בצבא ארצות הברית שירתו כ -
250,000 יהודים, בצבא גרמניה כ - 100,000 יהודים, בצבא צרפת כ - 55,000 יהודים ובצבאות האימפריה הבריטית כ -
50,000 יהודים. כמו כן שירתו יהודים בצבאות נוספים שהשתתפו במערכה. אומדן ההרוגים מבין החיילים היהודיים נע למעלה מ
- 170,000.

בסיכומו של החיבור

החיבור פתח בתאריכים של העמודים הספורים בתיק .

בדקתי וסברתי ייתכן וגם טעיתי .

שהתאריך הראשון הוא יום ה – 30 באפריל 1916
והאחרון כנראה הוא ה – 13 ביוני 1917 ('בקונגרס
יהודי בסלוניקי') .

במהלך החיבור הוספתי הערות מנחות – באשר
לתאריכים מכוונים .

הסתמכתי על מקורות וסיכומים ובהם העיתונות
היהודית ההיסטורית . אחדים הצגתי ובהם תאריכים .

בתיק שני עניינים :

הגלויה : לרסיה בן נחום .

והאירועים ההיסטוריים שצוינו בסקירה .

יש רצף של זמן בין שני החלקים

השנים הן : 1916 – 1917

השתדלתי להישאר נאמן לניסוחים המקוריים .

הנושא רב עניין

הוא כולל דמויות , אירועים מרכזיים , ארגונים ומוסדות
וזירות ההתרחשות בימי מלחמת העולם הראשונה
ארץ ישראל ויהודי מצרים , פעולות ההסתדרות
הציונית והנהגתה ויהדות אירופה ואמריקה .

המבט , כמעט בו זמנית , מעין סקירת חדשות מרכזית
בערוץ תקשורת בן זמננו .

להבנתי , היקף הפרסומים הרבים מדי חודש בחודשו
באתר ארכיון המדינה אינו מאפשר בדיקת כל מסמך
וכל עדות .

על כן בקשתי מארכיון המדינה וגם מציבור המעיינים
והקוראים לתת דעתם גם כאשר ובתום לב נופלות
שגגות .

אל ארכיון המדינה :

אנא - בשעת העריכה , ולו רק בדיקה מדגמית -
מייצגת .

הלוואי ויהי כן .

בכל הברכות וההצלחות .

מיכה כרמון

M0502111172@gmail.com